

Decembar 2024.

Etnizacija Kosovske policije: rušenje Ahtisarijevih temelja građanske i multietničke institucije

Nova društvena inicijativa (NSI)

Centar za afirmativne društvene akcije (CASA)

Institut za teritorijalni ekonomski razvoj (InTER)

NGO AKTIV

Centar za zastupanje demokratske kulture (ACDC)

Sadržaj

Etnizacija Kosovske policije: rušenje Ahtisarijevih temelja građanske i multietničke institucije	2
Sažetak	2
Uvod.....	3
Relevantan pravni okvir	5
Kontekstualizacija	7
Analiza društvenih mreža	11
Zaključak	20
Dodatak	21

Ovaj dokument pripremile su nevladine organizacije Nova društvena inicijativa - New Social Initiative (NSI), Centar za afirmativne društvene akcije - Center for Affirmative Social Action (CASA), Institut za teritorijalni ekonomski razvoj - Institute for Territorial Economic Development (InTER), Aktiv i Centar za zastupanje demokratske kulture - Advocacy Center for Democratic Culture.

U Severnoj Mitrovici, decembra 2024.

casa >>

Advocacy Center
for **Democratic Culture**

Etnizacija Kosovske policije: rušenje Ahtisarijevih temelja građanske i multietničke institucije

Sažetak

U poslednje tri godine na Kosovu, uočen je trend na društvenim mrežama, a posebno na *TikToku*, da pripadnici Kosovske policije šire albanski etnonacionalizam, u suprotnosti sa ustavom i zakonodavstvom na snazi

- Analizom zakonodavstva, ustanovljeno je da, ovakvim ponašanjem na društvenim mrežama, pripadnici policije krše najmanje 13 članova podzakonskog akta o disciplini, kao i sam Ustav Kosova i zakone koji uređuju kosovske institucije kao građanske i multietničke.
- Analizom sadržaja na *TikToku*, s početka novembra 2024, koja je podrazumevala kumulativnu pretragu heštegova vezanih za Kosovsku policiju, ustanovljeno je da postoji preko 14.000 objava u vezi sa istom. Na primer, samo sa heštegom #njesiaspecialekosoves (specijalne jedinice Kosova) ima preko 4000 objava koje su generisale preko 270 miliona pregleda.
- Etnonacionalistička muzička podloga koja se koristi za objave većine problematičnog sadržaja koji se meri u hiljadama, karakteriše bezbednosni aparat kao sprovodioca albanskih nacionalističkih ciljeva, a ne sprovodioca Ahtisarijeve vizije Kosova.
- Kao dokaz ove nelegalne i nacionalističke prakse koja urušava multietnički i građanski karakter bezbednosnog aparata, autori su priložili preko 140 fotografija na kojima preko 300 policajaca, koristeći nelegalne ambleme i simbole, zastave ili gestove jasno identifikuje svoju etničku pripadnost i ističu svoje nacionalističke političke stavove ili veličaju koncept vansudske „pravde“.

Iako je trend na koji se ovde ukazuje opšteprisutan na Kosovu, javno priznanje štetnosti ove prakse, osuda i sankcija takvog ponašanja izostaju. Institucije najviše pozvane da sprečavaju ovakve pojave, Policijski inspektorat Kosovo i međunarodne misije sa monitoring statusom, poput Misije Evropske unije za vladavinu prava – EULEX u poslednje tri godine od kada je počela ekspanzija ovog trenda, nisu reagovale.

Uvod

U duboko podeljenim (post-)konfliktnim društvima, kontroverzno etno-nacionalističko¹ ponašanje od strane pripadnika institucija iz redova većinske grupe, a posebno pripadnika bezbednosnog aparata – vojske i policije, doživljava se kao neprimereno, provokativno i preteće u očima nevećinske zajednice.

Pojačano prisustvo teško naoružanih jedinica Kosovske policije (KP) na većinski srpskom severu Kosova, u gotovo ekskluzivno albanskom sastavu, trend je koji datira već nekoliko godina unazad², a naročito je intenziviran od kraja februara 2022. godine³. Naime, od tog trenutka Vlada Kosova započinje izgradnju policijske infrastrukture, uključujući baze, a kasnije i kontrolne punktove, u ovom većinski srpskom regionu, nelegalno eksproprišući⁴ za te potrebe zemljište u vlasništvu lokalnih Srba.⁵ Istovremeno, uporedo sa tim procesom, počelo je i aktivnije raspoređivanje pomenutih, teško naoružanih policijskih formacija, čiji pripadnici dolaze mahom iz redova većinske, albanske zajednice, na taj način kršeći kako ustavni princip proporcionalne zastupljenosti, tako i “Briselski sporazum” iz 2013. godine.⁶⁷ U tom smislu, odredbe navedenih akata garantovale su da će kompozicija policije reflektovati demografsku strukturu stanovništva na lokalnom nivou, te je došlo do formiranja posebne regionalne komande (“Region Sever”) za četiri opštine sa srpskom većinom.

Navedena 2022. godina bila je obeležena stalnim tenzijama, kako zbog raspoređivanja policijskih struktura koje su preuzimale nadležnosti lokalnog nivoa upravljanja, odnosno pomenutog “Regiona

¹ Hermann Kohn pravi razliku između etničkog nacionalizma (koji se zasniva na zajedničkom poreklu, jeziku, kulturi i istoriji) i građanskog nacionalizma (koji se zasniva na zajedničkim političkim vrednostima, institucijama i državljanstvu). Prema Kohnu, etnički nacionalizam ima tendenciju da bude ekskluzivan i često je povezan sa određenom etničkom grupom, dok je građanski nacionalizam inkluzivniji i fokusira se na zajedničku političku lojalnost i ideale, umesto na etničko poreklo.

Kohn, H. (1944). *Ideja nacionalizma: Studija o njegovom poreklu i pozadini*. Macmillan.

² Open inicijativa, "Dijalogom rešavati nagomilane probleme," *Saopštenje za medije*, 3. oktobar, 2023.

<https://newsocialinitiative.org/sr/statement/press-release-solving-accumulated-problems-through-dialogue/>

³ KoSSev, "Betonski blokovi kod Brnjaka: Kosovska Policija postavlja bazu pogranične," *KoSSev*, 9. november, 2023, <https://kossev.info/betonski-blokovi-kod-brnjaka-kosovka-policija-postavlja-bazu-pogranicne/>.

⁴ Kosovo Online, "Sud u Prištini poništio odluku vlade o eksproprijaciji zemljišta na severu Kosova," *Kosovo Online*, 10. januar 2024, <https://www.kosovo-online.com/vesti/politika/sud-u-pristini-ponistio-odluku-vlade-o-eksproprijaciji-zemljista-na-severu-kosova-11>

⁵ Navedene akcije naišle su na osudu brojnih međunarodnih aktera:

Ambasada SAD na Kosovu, "Quint, EU, and OSCE Statement on the Decision Taken by the Government of Kosovo on May 30 Regarding Expropriation of Over 100 Parcels of Land in Serb-Majority Municipalities," 6. jun, 2024,

<https://xk.usembassy.gov/st-6-6-2024>; Ujedinjene nacije, *Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, S/2024/741, Savet bezbednosti UN, 14. oktobar, 2024, <https://t.co/mpG6ReNPvd>

⁶ Ustav Kosova, članovi 61 i 128.4,

http://old.kuvendikosoves.org/common/docs/Constitution_of_the_Republic_of_Kosovo_with_amend.I-XXV_2017.pdf

⁷ Briselski sporazum (2013): Evropska unija. Prvi sporazum o principima normalizacije odnosa, član 9. Brisel, 19. april, 2013, <https://www.srbija.gov.rs/specijal/en/120394>

Sever", na čije diskriminatorno ponašanje se kontinuirano žalila većinska srpska zajednica⁸⁹, tako i zbog spornih odluka kosovskih vlasti donošenih van pregovaračkog okvira, poput one vezane za proces preregistracije vozila.

Tenzije su kulminirale u novembru iste godine kolektivnim izlaskom Srba iz kosovskih institucija na Severu, uključujući i policijske strukture, čime je stvorena institucionalna praznina. Vlada Kosova je tu prazninu pokušala da reši angažovanjem policajaca iz drugih regiona na Severu i to uglavnom Albanaca čime je uspostavljena gotovo potpuno "albanska" kompozicije KP u severnim opštinama. Po prvi put, pored teško naoružane jedinice policije, od tog trenutka ni "regularne" snage KP na Severu ne odražavaju etničku kompoziciju stanovništva.¹⁰ Upravo će kolektivni izlazak Srba iz institucija, a posebno Kosovske Policije Vlada Kosova koristiti kao izgovor kako za pređašnje tako i buduće radnje. Pitanje reintegracije Srba i zadovoljavanja principa "etničke zastupljenosti" u smislu kompozicije lokalnih policijskih struktura ni nakon više od dve godine nije rešeno. Pokušaji regrutacije mladih kadeta iz srpske zajednice uglavnom su nedovoljni da naprave potrebni balans u etničkoj kompoziciji što zbog malog broja kandidata, što zbog pritisaka koje su srpski policajci trpeli od strane zajednice¹¹. Istovremeno, istraživanja beleže rekordno nisko poverenje lokalnog srpskog stanovništva u policiju na Severu^{12,13}, indicirajući da je navedeni problem jedan od primarnih generatora tenzija na terenu. U vezi sa tim, ovaj dokument teži da kontekstualizuje opisani stepen nepoverenja prema Kosovskoj policiji koja je ustavno zamišljena kao multietnička i građanska institucija, primarno analizirajući široko rasprostranjenu etnizaciju¹⁴ Kosovske policije na društvenim mrežama kroz širenje javnog prikazivanja etno-nacionalističkih simbola među njenim pripadnicima, gde se takođe Srbi označavaju kao primarni neprijatelji. Takva pojava je u suprotnosti

⁸ KoSSev, "Građani ZP se žale na ponašanje kosovskih specijalaca, policija tvrdi – glavni cilj red i bezbednost," *KoSSev*, 30. oktobar, 2023, <https://kossev.info/gradjani-se-zale-na-maltretiranje-od-strane-specijalaca-kp-sluzbenici-ne-provociraju-vec-osiguravaju-bezbednost/>.

⁹ Deutsche Welle, "Sever Kosova: Duge Cevi i Duga Neizvesnost," *DW*, 20. avgust, 2022, <https://www.dw.com/sr/sever-kosova-duge-cevi-i-duga-neizvesnost/a-62883198>.

¹⁰ Balkan Insight, "Serbs Stage Mass Resignation from Kosovo State Institutions," *Balkan Insight*, 5. novembar, 2022, <https://balkaninsight.com/2022/11/05/serbs-stage-mass-resignation-from-kosovo-state-institutions/>.

¹¹ KoSSev, "Kod Vampiruše zapaljen automobil pograničnom policajcu," *KoSSev*, 3. april 2024, <https://kossev.info/zapaljen-automobil-pogranicni-policajac-vampirusa/>.

¹² Prema istraživanju NVO Aktiv sprovedenog između juna i avgusta 2023. godine, na skali od 1 do 5, ispitanici sa Severa Kosova su ocenili rad Kosovske Policije sa **1,36**. NVO Aktiv. *Analiza trendova: Stavovi srpske zajednice na Kosovu 2023*, <https://ngoaktiv.org/wp-content/uploads/2024/02/Analiza-trendova-2023-srb-1-2.pdf>

¹³ U istraživanju Nove društvene inicijative koje je UBO Consulting sproveo od 29. februara do 7. marta 2024. godine, koje je obuhvatilo građane starije od 18 godina iz Severne i Južne Mitrovice navodi se da svega 1% srpskih ispitanika podržava povećano prisustvo Kosovske Policije i izgradnju policijskih baza na Severu. Isto tako 0% srpskih ispitanika smatra da povećano prisustvo policije ne Severu povećava osećaj bezbednosti, a 35% smatra da pojačano prisustvo policije zapravo smanjuje percepciju bezbednosti. Nova društvena inicijativa, U središtu oluje: Kriza na severu Kosova iz različitih perspektiva, https://newsocialinitiative.org/wp-content/uploads/2024/06/PUBLIKACIJA_A5-SRB.pdf

¹⁴ Etnizacija se odnosi na proces u kojem se društvene, političke ili institucionalne prakse, politike ili odnosi sve više definišu, oblikuju ili dominiraju etničkim identitetima ili razmatranjima.

sa normama o profesionalnom ponašanju policije, kao i važećim pravnim okvirom na Kosovu, što značajno ugrožava normalizaciju odnosa, ali povrh svega destabilizuje same temelje Kosova kao multietničkog društva.

Kroz pregled društvenih mreža, odnosno objava na istima u poslednje tri godine, evidentna je značajna objektivizacija Kosovske policije kao bezbednosnog aparata u službi ostvarivanja “albanskih nacionalnih ideja”, naročito u kontekstu produženog konflikta između srpske i albanske zajednice na teritoriji Kosova, pa i čitavog regiona. Ta objektivizacija se manifestuje kroz hiljade vizuelnih i audiovizuelnih sadržaja na društvenim mrežama, primarno na *TikTok* platformi, čiji su glavni akteri upravo pripadnici Kosovske policije, a koji zbirno generiše preglede izražene u stotinama miliona, jasno deklarirajući te snage kao etno-nacionalističke - što kroz simbolizam manifestovan od strane samih pripadnika KP (prikazivanje kontroverznih znakova/insignija), što kroz albansku nacionalističku muziku koja prati taj sadržaj. Dodatno, pored toga što je ovakvo ponašanje suprotno policijskim procedurama i neustavno, na osnovu opisa tih sadržaja, muzičkih tekstova koji isti prate, kao i sentimenata koje ti sadržaji proizvode kod konzumenata, evidentno je da je u osnovi takvog pristupa uspostavljanje dominantnog odnosa nad teritorijom, ali i nad stanovništvom te teritorije.

Ipak, uprkos očiglednoj prirodi ovog sadržaja i široko rasprostranjenom, šablonskom pristupu s izraženim etno-nacionalističkim tendencijama, koje su lako uočljive svakom prosečnom korisniku interneta na Kosovu, relevantne kosovske institucije, poput Policijskog inspektorata Kosova nisu našle za shodno da se ozbiljnije pozabave ovim problemom.

Relevantan pravni okvir

Kosovski zakonodavni okvir, kreiran na osnovu Ahtisarijevog plana, odnosno “sveobuhvatnog predloga za rešenje statusa Kosova”, imao je imperativ da stvori istinski multietničko društvo¹⁵ - principu koji će biti prožet kroz sve pore institucionalnog sistema. Kako je takva kompenzacija prihvaćena od strane Prištine, Kosovo je u potpunosti integrisalo Ahtisarijev plan u svoj Ustav. Na taj način, albanski lideri prihvatili su viziju Kosova kao multietničkog¹⁶ i građanskog društva, automatski odbacujući koncept nacionalne države albanskog stanovništva, odnosno princip etničke supremacije,

¹⁵ S/2007/168/Add.1. Pismo Generalnog Sekretara predsedniku Saveta bezbednosti, od 26. marta 2007: dodatak : Sveobuhvatni predlog za rešenje statusa Kosova, <https://digitallibrary.un.org/record/595359?ln=en&v=pdf>

¹⁶ Ustav Kosova, član 3,

http://old.kuvendikosoves.org/common/docs/Constitution_of_the_Republic_of_Kosovo_with_amend.I-XXV_2017.pdf

čak i na simboličkom nivou¹⁷. U okviru nastojanja da multietnički karakter Kosova bude očuvan, Ahtisarijevim planom predviđeni su brojni “zaštitni mehanizmi” u korist srpske zajednice: princip podele moći (*power-sharing*), model decentralizacije kao oblika lokalne teritorijalne autonomije i druga “specijalna prava”. U kontekstu modela decentralizacije, stvorene su dodatne teritorijalno-administrativne jedinice na nivou opština, u okviru kojih je srpska zajednica, putem principa “etničke zastupljenosti”, trebalo da upravlja određenim aspektima društveno-političkog i institucionalnog života unutar tih granica. U tom smislu, naročita pažnja posvećena je bezbednosnoj komponenti, s obzirom na značaj ovog problema za nevećinske zajednice u post-konfliktnim društvima.

S tim u vezi, u članu 128. Ustava koji se odnosi na “Policiju Kosova”, *paragraf 2* nalaže da policija bude “profesionalna i (da, prim. aut.) odražava etničku raznolikost stanovništva,” dok se *paragraf 4* upravo dotiče principa “etničke zastupljenosti” i predviđa da će “etnička struktura policije unutar granica opštine odražavati etničku strukturu stanovništva unutar relevantne opštine”. U širem kontekstu, ove “garancije” pominju se i u članu 61. Ustava unutar poglavlja “Prava zajednica i njenih pripadnika”, koji kaže da “Zajednice i njihovi pripadnici imaju pravo na pravičnu zastupljenost pri zapošljavanju u javnim organima i javnim preduzećima na svim nivoima, posebno u policijskoj službi u oblastima gde živi data zajednica, uz poštovanje pravila u pogledu sposobnosti i integriteta koja se primenjuju za javnu administraciju.”¹⁸

Imajući u vidu da srpska strana nije prihvatila pomenuti Ahtisarijev plan, novi format dijaloga pokrenut je pod pokroviteljstvom Evropske unije, u cilju rada na normalizaciji odnosa i rešavanju pitanja institucionalne konsolidacije kosovskog sistema na Severu, uz dodatne garancije za srpsku zajednicu. Kao najznačajniji rezultat takvog dijaloga, aprila 2013. godine dogovoren je “Prvi sporazum o principima koji regulišu normalizaciju odnosa”, kolokvijalno nazvan “Briselski sporazum”, a koji u *tački 9* definiše pitanje integracije policijskih struktura na Severu Kosova kroz formiranje posebnog policijskog regiona za četiri većinski srpske opštine (“Region Sever”), gde se još jednom eksplicitno kaže da će “sastav KP na severu odlikovati etnički sastav stanovništva ove četiri opštine.”¹⁹

¹⁷ Ustav Kosova, *član 6*,

http://old.kuvendikosoves.org/common/docs/Constitution_of_the_Republic_of_Kosovo_with_amend.I-XXV_2017.pdf: “Zastava, grb i himna su državni simboli Republike Kosovo, koji odražavaju njen multietnički karakter.”

¹⁸ Ustav Kosova, *članovi 61 i 128.4*,

http://old.kuvendikosoves.org/common/docs/Constitution_of_the_Republic_of_Kosovo_with_amend.I-XXV_2017.pdf

¹⁹ Briselski sporazum (2013): Evropska unija. Prvi sporazum o normalizaciji odnosa, član 9. Brisel, 19. april 2013, <https://www.srbija.gov.rs/specijal/en/120394>

Ipak i pored ovih garancija, što kroz Ustav, što kroz "Briselski sporazum" ratifikovan od strane Skupštine Kosova, ovi elementi u narednom periodu biće kršeni/neimplementirani u praksi. Na primer, u izveštaju Generalnog sekretara UN-a iz oktobra 2022. odnosno pre napuštanja Kosovske policije od strane srpskih policajaca, navodi se da "Kosovska policija povećava svoje prisustvo na severu Kosova kako kroz otvaranje novih stanica, tako i raspoređivanjem albanskih policajaca iz drugih delova Kosova". Misija dodaje i da se "policijske operacije često sprovede bez uključivanja Policijskih zvaničnika iz lokalnih stanica što stvara tenzije i između centralnog direktorata Kosovske policije u Prištini i lokalne policijske komande već i lokalnog stanovništva". Dalje zaključuju da ovo može negativno uticati na integraciju policije na severu Kosova.²⁰ Isti izveštaj poziva kosovske vlasti da "sačuvaju pun nivo integracije regionalne i opštinske komande na severnom Kosovu u okviru Kosovske policije a u skladu sa Prvim sporazumom o normalizaciji odnosa od 19 aprila 2013."

Pored toga, fokusirajući se na samo ponašanje pripadnika KP, kosovsko zakonodavstvo adekvatno definiše koje vrste ponašanja su prihvatljive, a koje nisu, te uzrokuju institucionalne sankcije. To su "Zakon o policiji Kosova – 04/L-076", "Etički kod policije", kao i "Administrativno uputstvo o povredama, merama, i disciplinskim postupcima u Policiji Kosova – 04/19". Ipak, Policijski inspektorat Kosova, institucija nadležna za unutrašnju kontrolu rada policijskih službenika, skoro da uopšte ne koristi *ex officio* mehanizam povodom javnog ponašanje svojih pripadnika koje je u suprotnosti sa temeljima Ustava Kosova i relevantnog zakonodavstva.

Kontekstualizacija

U cilju objašnjenja problematike gorepomenutog šablona ponašanja pripadnika Kosovske Policije, oslonićemo se na koncept "policijske prakse u podeljenim društvima" - u tom smislu, autor koji se naširoko bavio ovom temom, Džon D. Bruer identifikovao je 12 istaknutih odlika koje definišu osnovne simptome policijskih praksi u ovakvim društvima, a neke od njih su, kako će su u papiru kasnije pokazati, prisutne i u slučaju koji razmatramo: 1) "selektivno sprovođenje zakona u korist dominantne grupe reflektovano kroz opušteni stav prema nezakonitim aktivnostima dominantne grupe, posebno kada su usmerene protiv potčinjenih zajednica"; 2) "odsustvo efikasnih mehanizama javne odgovornosti - retko je slučaj u podeljenim društvima da je policija potpuno neosetljiva na spoljašnju kontrolu, ali se država uglavnom oslanja na svoje interne mehanizme odgovornosti ili na sudove u onim retkim slučajevima kada dođe do pravnih postupaka"/"međutim, država je povremeno pod pritiskom da odgovori na kritike upućene policiji uspostavljanjem mehanizama

²⁰ S/2022/739 , Misija privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu, Izveštaj generalnog sekretara, 4. oktobar 2022 (paragrafi 34 i 88)): https://unmik.unmissions.org/sites/default/files/s_2022_739-en_0.pdf

javne odgovornosti, iako su oni često pristrasni u njenu korist" - u našem kontekstu, takvu ulogu najčešće ima Policijski inspektorat Kosova; 3) "polarizacija stavova prema policiji i njenom delovanju od strane potčinjene grupe, koje je vide kao agente represije ili okupacije i pokazuju minimalnu posvećenost prema njima, dok dominantna zajednica obično vidi policiju kao svoju i kao garanta svog položaja".²¹

U tom smislu, prikazivanje simbola kao što su lobanja "Punisher" u bojama albanske zastave ili znak dvoglavog orla podložni su interpretaciji u kontekstu etno-nacionalističkih gestova, koji ukazuju na želju za dominacijom nad određenim prostorom. Ovaj oblik simbolizma pripadnika Kosovske Policije deluje kao podsećanje na etničku hijerarhiju i strukturu moći koju je neophodno uspostaviti na celom Kosovu. Oslanjajući se na teoriju sukoba, simboli i gestovi povezani sa autoritetom etničke grupe postaju instrumenti dominacije kada se koriste u "spornim" prostorima. Na Severu Kosova, gde vlada u Prištini nikada nije uživala pun legitimitet, prikazivanje kontroverznih etnonacionalističkih simbola od strane pripadnika bezbednosnog aparata shvata se kao eksplicitna namera o kontrolisanju prostora, i izražavanja stava da taj prostor primarno pripada kosovskoj etničkoj većini - albanskom stanovništvu, a ne etničkoj grupi koja živi na tom prostoru - u ovom slučaju Srbima na Severu Kosova.

Koristeći tipologiju nasilja razvijenu od strane norveškog sociologa Johana Galtunga - direktno, strukturalno/institucionalno, kulturno nasilje - manifestacija navedenih simbola od strane pripadnika KP istovremeno sadrži elemente potonja dva tipa. U tom smislu, kako naglašava Galtung, „pod 'kulturnim nasiljem' podrazumevamo aspekte kulture, simboličke sfere naše egzistencije - koju predstavljaju religija i ideologija, jezik i umetnost, empirička nauka i formalna nauka (logika, matematika) - koji se mogu koristiti za opravdanje ili legitimaciju direktnog ili strukturalnog nasilja“.²² U našem slučaju, to nisu samo politike suzbijanja srpskog identiteta kroz uklanjanje zastava ili ćiriličnih tabli, već i upotreba etno-nacionalističkih simbola, koji promovišu poželjnost i normalnost dominacije većinske etničke grupe kao ispravan čin društvenog ponašanja, što otvara vrata za emanaciju strukturalnog nasilja, a koje Galtung ultimativno percipira kao institucionalizovanu "društvenu nepravdu", u našem slučaju zasnovanu na etno-nacionalizmu, odnosno uspostavljanju sistema koji diskriminiše građane na osnovu njihovog etnosa. Neretko takva konstelacija pruža

²¹ John D. Brewer, "Policing in Divided Societies: Theorising a Type of Policing," *Policing and Society: An International Journal of Research and Policy* 1, no. 3 (1991): 179-191, <https://doi.org/10.1080/10439463.1991.9964614>

²² Johan Galtung, "Cultural Violence," *Journal of Peace Research* 27, no. 3 (August 1990): 291-305.

osnovu i za pojavu direktnog nasilja - takođe prisutnog u ovom kontekstu, ali kojem na ovom mestu neće biti poklonjena pažnja.²³

Pored toga, korišćenje takvih simbola od strane pripadnika Kosovske Policije, koji se vide kao predstavnici vladajućeg represivnog aparata, izaziva strah, bes i otuđenje unutar nevećinske zajednice. Ove akcije sugerišu da policija ne sprovodi zakon i red, već da učestvuje u širem političkom projektu teritorijalne i etničke dominacije. Takvi gestovi dodatno pogoršavaju osećaj nesigurnosti među srpskom zajednicom, koja doživljava policiju kao agente političkih ambicija većinske grupe, a ne kao zaštitnike svih građana.

Signaliziranjem odanosti jednoj etničkoj grupi, postupci policajaca učvršćuju podelu na "nas naspram njih" ("Self" and "Other"), ultimativno je svodeći na borbu "Dobra" i "Zla", čime se dodatno produbljuju etničke razlike i međuetnički animozitet, istovremeno legitimišući uspostavljanje odnosa moći na relaciji većinska-nevećinska zajednica. Ova percepcija isključenosti doprinosi eroziji poverenja između nevećinske zajednice i institucija, otežavajući pomirenje i saradnju.

Nadalje, pomenuto odsustvo snažnih mehanizama odgovornosti u post-konfliktnim društvima, prisutno i u ovom slučaju, često omogućava da ovakvi provokativni gestovi prođu nekažnjeno. Prikazivanje kontroverznih/provokativnih simbola ne samo da potkopava legitimitet policije, već sugeriše da institucije implicitno odobravaju takve akcije, čime se dodatno pogoršavaju etničke tenzije.

Na primer, iako je u neskladu sa duhom Ustava²⁴ koji u članu 3 - "Jednakost pred zakonom" naglašava da je "Kosovo multietničko društvo" (stav 1), te da se "vršenje javnih dužnosti..." "zasniva na načelu jednakosti svih individua pred zakonom" (stav 2), a u članu 6 - "Simboli") da "simboli Kosova..." "...odražavaju multietnički karakter istog"; Krivičnim zakonikom Kosova²⁵ (član 141, "Izazivanje razdora i netrpeljivosti"); kao i Administrativnim uputstvom br. 04/2019 KP o povredama, merama i disciplinskim postupcima u Policiji Kosova²⁶, navedeno ponašanje pripadnika Kosovske policije nikada nije sankcionisano. Štaviše, vizuelni i audiovizuelni sadržaj prezentovan u ovom radu jasan su

²³ Johan Galtung, "Violence, Peace, and Peace Research," Journal of Peace Research 6, no. 3 (1969): 167-191.

²⁴ Ustav Kosova, članovi 3 i 6,

http://old.kuvendikosoves.org/common/docs/Constitution_of_the_Republic_of_Kosovo_with_amend.I-XXV_2017.pdf

²⁵ Republika Kosovo, Krivični zakonik Republike Kosovo, br. 06/L-074, Službeni glasnik Republike Kosovo, br. 2, 14. januar 2019. član 141, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18413>

²⁶ Kosovska Policija, Administrativno uputstvo br. 04/2019: O povredama, merama i disciplinskim postupcima u Policiji Kosova: <https://www.kosovopolicie.com/wp-content/uploads/2020/07/ADMINISTRATIVE-INSTRUCTION-No.-04-2019.pdf>.

dokaz masovnog kršenja najmanje 13 članova gorenavedenog Administrativnog uputstva br. 04/2019 KP o povredama, merama i disciplinskim postupcima u Policiji Kosova.

Član 20 navedenog Administrativnog uputstva ističe da je radnik KP kriv za “teško diskreditirajuće ponašanje” ukoliko:²⁷

“1.6. Neprimereno se ponaša, pod uticajem ličnih osećanja, predrasuda, mržnje ili društvene pripadnosti koji utičaju na pravedno odlučivanje”;

“1.14. Ponaša se na takav način, tako da narušava imidž Policije Kosova tokom vršenja dužnosti ili van nje”;

“1.15. Postavljuje stvari ili ne ovlašćenu opremu na imovinu Policije, koja predstavljaju ili mogu predstaviti, uvredu ili diskriminaciju, na bilo kojoj bazi”;

“1.18. Ne ovlašćeno koristi ime i položaj ili slike policije, bilo to da je na dužnosti ili van nje”;

“1.19. Nije objektivan ili pristrasan na policijskim dužnostima koja prouzrokuju posledice na pristupu prema građanima ili policijskih službenika”;

“1.29. Koristi, drži, nosi policijsku opremu, simbole, delove odeće ili obuće, neovlašćeno od strane Službe, kršeći standarde oblačenja uniforme i policijske opreme u trenutnoj radnoj jedinici, kršeći važeće dotična zakona i uputstva”;

Član 21 istog dokumenta konstatuje da je radnik Kosovske policije kriv za “tešku neposlušnost” ukoliko:

“1.19. Kao nadzornik toleriše neprofesionalno ne etičko ili neprikladno ponašanje, svojih potčinjenih ili osoblja pod nadzorom”;

“1.21. Tokom službene dužnosti, oblači/nosi/stavlja oznake ili simbole, koje predstavljaju elemente verske rasističke, seksualne, političke, etničke, grupne, itd pripadnosti”;

“1.23. Bez ovlašćenja promeni logo simbole, i postavi druge simbole u radnim prostorima ili policijskoj opremi”;

²⁷ Iako je prevod na srpskom gramatički neispravan, prenosimo onako kako je napisano

“1.24. Neprimereni izgled na radnom mestu, u suprotnosti sa vrstom ovlašćenog odela i izgleda, nošenje neovlašćenih stvari”;

Član 24 navodi da je radnik Policije Kosova kriv za “tešku povredu ovlašćenja” ukoliko:

“1.16. Pojavi se, predstavi se na društvenim mrežama sa policijskom uniformom, i policijskom opremom koja krši policijsku etiku i pravila služenja”;

“1.17. Objavljuje, prikazuje, distribucija, ili komentare na postavljanje fotografije, video snimke, snimke koje štete imidž Policije”;

Član 30 propisuje da je “radnik Policije Kosova kriv za diskriminaciju ako tokom službene dužnosti ili van nje krši prava drugog na osnovi nacionalnosti ili pripadnosti u nekoj zajednici, socijalnom ili nacionalnom poreklu, rasi, etničkoj pripadnosti, boje, rođenja, porekla, seksa, pola, seksualnom identitetu, seksualnoj orijentaciji, jezika, državljanstva, versko uverenje, političke pripadnosti, političkih ili drugog mišljenja... ili bilo koje druge osnove”.

Na kraju, selektivno sprovođenje zakona u korist dominantne grupe evidentno je ukoliko obratimo pažnju na broj slučajeva u kojima su za slične etnonacionalističke ekspresije, poput insignija ili komada odeće, privođeni i kažnjavani²⁸ pripadnici srpske zajednice²⁹, dok sa druge strane, policija ne samo da ne primenjuje iste mere prema pripadnicima albanske zajednice, već i sama promovise javno korišćenje takvih simbola.

Analiza društvenih mreža

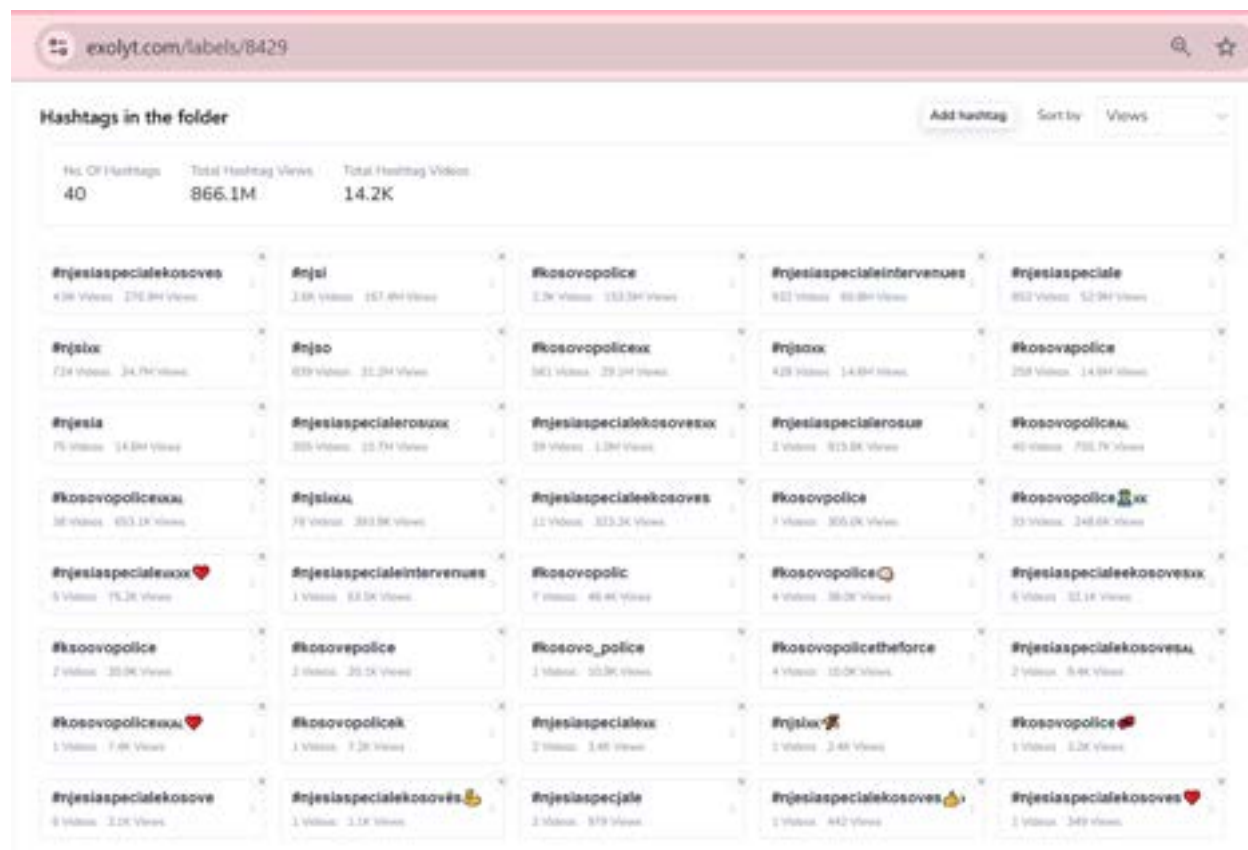
Prema dostupnim podacima, penetracija interneta na Kosovu iznosi 96.6%, što svrstava Kosovo na sam evropski vrh korisnika *per capita*, dok je, prema određenim agencijama, početkom 2024. godine zabeleženo približno 855 000 korisnika društvenih mreža. Ipak, iako su platforme poput “Fejsbuka” (*Facebook*) i *Instagrama* najpopularnije sa više od 800 000, odnosno 600 000 korisnika, za potrebe ove analize mi smo se primarno fokusirali na *TikTok*, čije usluge koristi, prema pretpostavkama, stotine hiljada korisnika na Kosovu.³⁰ Data mreža omogućila nam je najlakši pregled sadržaja relevantnog za naš rad i pomogla nam da utvrdimo makar okviran broj istog. Naime, *TikTok*

²⁸ KoSsev, „Mladić uhapšen na Gazimestanu osuđen na osam meseci zatvora, odbrana će uložiti žalbu“, 6. septembar 2022, <https://kossev.info/mladic-uhapsen-na-gazimestanu-osudjen-na-osam-meseci-zatvora/>

²⁹ Sinjali, „Polici i Kosovës shpërndan në Facebook thirrje nacionaliste “Kosova është Serbi”, IPK nis hetimet“, *Sinjali*, 29. novembar 2021, <https://sinjali.com/polici-i-kosoves-shperndan-ne-facebook-thirrje-nacionaliste-kosova-eshte-serbi-ipk-nis-hetimet/>

³⁰ Kosovo 2.0, "Social Media Under the Lens of Fact-Checkers," *Kosovo 2.0*, 17. oktobar 2023, <https://kosvotwopointzero.com/en/social-media-under-the-lens-of-fact-checkers/>.

promoviše korišćenje oznaka (heštegova) kao centralni korisnički alat za pronalaženje sadržaja i postizanje vidljivosti, imajući u vidu da je čitava platforma bazirana na algoritmu preporuka. Takva konfiguracija je nama omogućila da korišćenjem alata *Exolyt*³¹, specijalizovanog za za analizu *TikTok* sadržaja, dođemo do određenih brojki putem pretrage heštegova povezanih sa Kosovskom policijom.

Datum pretrage 3. novembar 2024.

Kao što je istaknuto na priloženom grafiku, broj objavljenih medijskih sadržaja pod filtriranim heštegovima za Kosovsku policiju iznosi 14 200, generišući više od 860 miliona pregleda. Ipak, ono što smo primetili, i od čega pravimo ogradu, jeste da objave često koriste po dva ili tri heštega sa ove liste (primera radi #njesiaspecialekosoves #kosovopolice), a alat *Exolyt* ih sve zbraja kumulativno kao posebne postove. Takođe, uočeno je da mnoge objave vezane za Kosovsku policiju ne koriste nikakve heštegove, ili pak koriste odvojene heštegove (na primer: #kosovo #police). Imajući u vidu da tako široke pojmove poput #kosovo i #police nismo mogli da unesemo u *Exolyt* jer nisu dovoljno

³¹ Exolyt, "Exolyt: TikTok Analytics & Insights", <https://exolyt.com/>.

specifični, kao i to da mnoge objave o Kosovskoj policiji ne sadrže nikakve heštegove, nema dileme da je veliki broj objava na *TikToku* ostao ispod radara ovog istraživanja.

U kojoj meri je sadržaj vezan za policiju popularan na Kosovu govori i drugi alat za analizu *TikToka*³², putem kojeg smo pretraživali najpopularnije heštegove povezane sa Kosovom. Među top 10 najpopularnijih heštegova povezanih sa Kosovom, jedina specifična tema koja je dospela na datu listu jeste #police. Tako nešto nije slučaj za druge zemlje regiona, gde su najčešći heštegovi vezani za šire pojmove. Primera radi, prema sajtu *TikTokHashtags.com*, preporučeni najpopularniji *TikTok* heštegovi povezani sa Kosovom su: #kosovo #fyp #foryou #albania #viral #shqip #goviral #kosova #police #albanian.³³

Pored toga, iako smo mi u ovom dokumentu izdvojili više od 140 snimaka ekrana/fotografija, koje smo našli nasumičnom pretragom, a koji pokazuju raspostranjen šablon neprofesionalnog ponašanja pripadnika Kosovske policije, te, u tom smislu, etnizaciju pomenute institucije, što kroz kontroverzne gestikulacije, što kroz manifestaciju drugih spornih simbola - zastava i amblema, ovde je važno naglasiti da je ta etnizacija još evidentnija kad sami posetite *TikTok* i potražite dati sadržaj. Naime, ogromna većina tih postova, na hiljade njih, sadrži vizuelni sadržaj teško naoružanih policijskih jedinica sa albanskom nacionalističkom muzikom u pozadini. Ta muzika kroz svoje tekstove poziva na ujedinjenje Albanaca i Srbi su jasno predstavljeni kao glavni neprijatelj "albanske nacionalne borbe", i na njih se često referiše govorom mržnje. Neki od najpopularnijih izvođača čija muzika se koristi u ovom sadržaju su *Ilir Shaqiri* (Iljir Šaćiri) i *Gold AG*.

Neke od najčešće korišćenih pesama koje prate pomenuti vizuelni sadržaj, zajedno sa linkovima do njihovog teksta:³⁴

Gold AG - Nuk vdes https://teksteshqip.com/gold-ag/teksti/1880025	Ilir Shaqiri - Lulja E Koshares https://teksteshqip.com/ilir-shaqiri/teksti/1869766	Gold Ag - Luftojm per fitore https://teksteshqip.com/gold-ag/teksti/1872706	Ilir Shaqiri - Çlirimitari https://teksteshqip.com/ilir-shaqiri/teksti/1858165
---	---	--	--

³² TikTokHashtags.com, "TikTok Hashtags", <https://tiktokhashtags.com/>.

³³ Ibid, datum pretrage: 11. novembar 2024.

³⁴ Pretragom ovih pesama i izvođača takođe je moguće naći na hiljade postova koji koriste ovu muziku za pozadinski zvuk, a od kojih su mnogi upravo postovi o Kosovskoj Policiji ili Kosovskim bezbednosnim snagama.

Ilir Shaqiri - Në Mes Të Atdheut https://teksteshqip.com/ilir-shaqiri/teksti/1858282	Meda - Adem Jashari https://teksteshqip.com/meda/teksti/1842418	Gold AG & Hysni Klinaku - Pushka E Lirisë https://teksteshqip.com/gold-ag/teksti/1928447	Arif Vladi - Marshi I UÇK-së https://teksteshqip.com/arif-vlladi/teksti/1856119
Ilir Shaqiri - Nderi I Dardanisë https://teksteshqip.com/ilir-shaqiri/teksti/1858276	Gold AG & Ismet Bexheti - Komandant https://teksteshqip.com/gold-ag/teksti/1889089	Ilir Shaqiri - Tahir Meha https://teksteshqip.com/ilir-shaqiri/teksti/1856216	Gold AG - Diss Serbia https://teksteshqip.com/gold-ag/teksti/1870165

Korišćenje ovih pesama na društvenim mrežama uz sadržaj koji prikazuje pripadnike Kosovske policije (na Severu) šalje snažnu nacionalističku i militarističku poruku. Pesme - od kojih su mnoge vezane za Oslobođilačku vojsku Kosova (OVK) i borbu za nezavisnost Albanije - sadrže motive otpora, žrtvovanja i pobeđe.

Odabrani stihovi u originalu	Prevod na srpski	Lajtmotiv i poruke
"Le t'valoj kuq e zi prej Shkupi dej n'Vlorë"	<i>Nek se crveno-crna zastava vijori od Skoplja do Valone.</i>	Zagovara širenje albanskih zemalja na teritoriju Severne Makedonije.
"Ej Shqipni etnike prap du me t'pas n'dorë"	<i>Ej, etnička Albanijo, ponovo te želim u svojim rukama</i>	Poziv na stvaranje "etničke Albanije".
"Vdes e nuk e lshoj gjallë Tuzin e Ulqinin E besen ta jap n'Çameri kthehem prapë"	<i>Umreću pre nego predati Tuzi i Ulcinj, A zaklinjem se da ću povratiti i Čameriju.</i>	Sugeriše spremnost da se pogine za teritorijalne težnje u Crnoj Gori i Grčkoj.
"Ma mire i dekt se i gjall pa ty moj Mitrovicë"	<i>Bolje mrtav nego bez tebe živ, Mitrovicë</i>	Nagoveštava spremnost da se umre zarad vlasti nad Mitrovicom
"Qoj t'fala n'Himar juve vllazen Shqiptarë -Se s'ka bir greku qe at ven mun me marrë"	<i>Prenesite moje pozdrave Himari, braćo Albanci, Jer nijedan sin Grčke ne može uzeti tu zemlju.</i>	Himarë (Himara) je priobalna regija na jugu Albanije, istorijski naseljena i Albancima i Grcima. Izjava izražava snažan osećaj prkosa, naglašavajući da je Himara albanska zemlja i da ne može pripadati Grcima.

"Preshev dej n'Qameri ska me pas mo kufi"	<i>Neće biti granica od Preševa do Čamerije.</i>	Zastupa raspad međunarodnih granica kako bi se stvorila ujedinjena „Velika Albanija“.
"Na desim per lugin e shkojm dej te i mrami"	<i>Umiremo za Dolinu i borićemo se do kraja.</i>	Veliča mučeništvo i perpetuirana nasilje radi teritorijalnih pretenzija (Preševska dolina – deo Srbije).
"Zoti e ka fal ket tok per shqiptar"	<i>Bog je zemlju dao Albancima</i>	Predstavlja viziju vlasti nad teritorijom uslovljenu verskim i etničkim odrednicama i raspaljuje nacionalizam.
"I msum me vra shkije e me pre sulltan"	<i>Navikao sam da ubijam Škije i koljem sultane</i>	EksPLICITNO pozivanje na nasilje protiv Srba i Turaka, uz korišćenje uvredljivog i dehumanizujućeg jezika, poput termina <i>škije</i>
"Un ta kalli Qagllavicen mos ma nguc mo Mitrovicen"	<i>Nemoj da diraš Mitrovicu ili ću spaliti Čaglavicu</i>	Pretilo uništenjem određene oblasti naseljene Srbima, pojačavajući neprijateljstvo.
"Pushken e kom ndor m'prit SHQIPNI ETNIKE"	<i>U ruci mi je puška, sačekaj me etnička Albanijo</i>	Promoviše oružanu borbu za uspostavljanje „Etničke Albanije“.
"Plumbat drejt n'shkije e lyp bes te ALLAHU"	<i>S mecima uperenim u Škije, traži veru u Alahu</i>	Kombinuje verski poziv sa eksplicitnim pozivom na nasilje prema Srbima koristeći pogrdan izraz (<i>škije</i>).
"Në shtrëngat e në stuhi, n'mes Atdheut s'durojm kufi"	<i>U olujama i nepogodama, ne trpimo granice unutar domovine.</i>	Jasno odbacivanje međunarodno priznatih granica, promovišući irredentizam i ideju ujedinjene „Velike Albanije“.
"Bashk me Agronin Bahrin e Ilirin Shqipnis e Kosoves ja thejm kufirin"	Zajedno sa Agronom, Bahrijem i Iljirom srušićemo granicu između Albanije i Kosova.	Ovaj stih promoviše irredentizam, zagovarajući ukidanje granica između Kosova i Albanije.
"Per Shqipni Etnike Atdheu na rriti"	<i>Za etničku Albaniju, naša nas je domovina odgajila</i>	Izričito se odnosi na koncept „Shqipëri Etnike“ (Velike Albanije), irredentističku ideju koja zagovara ujedinjenje svih teritorija naseljenih Albancima.

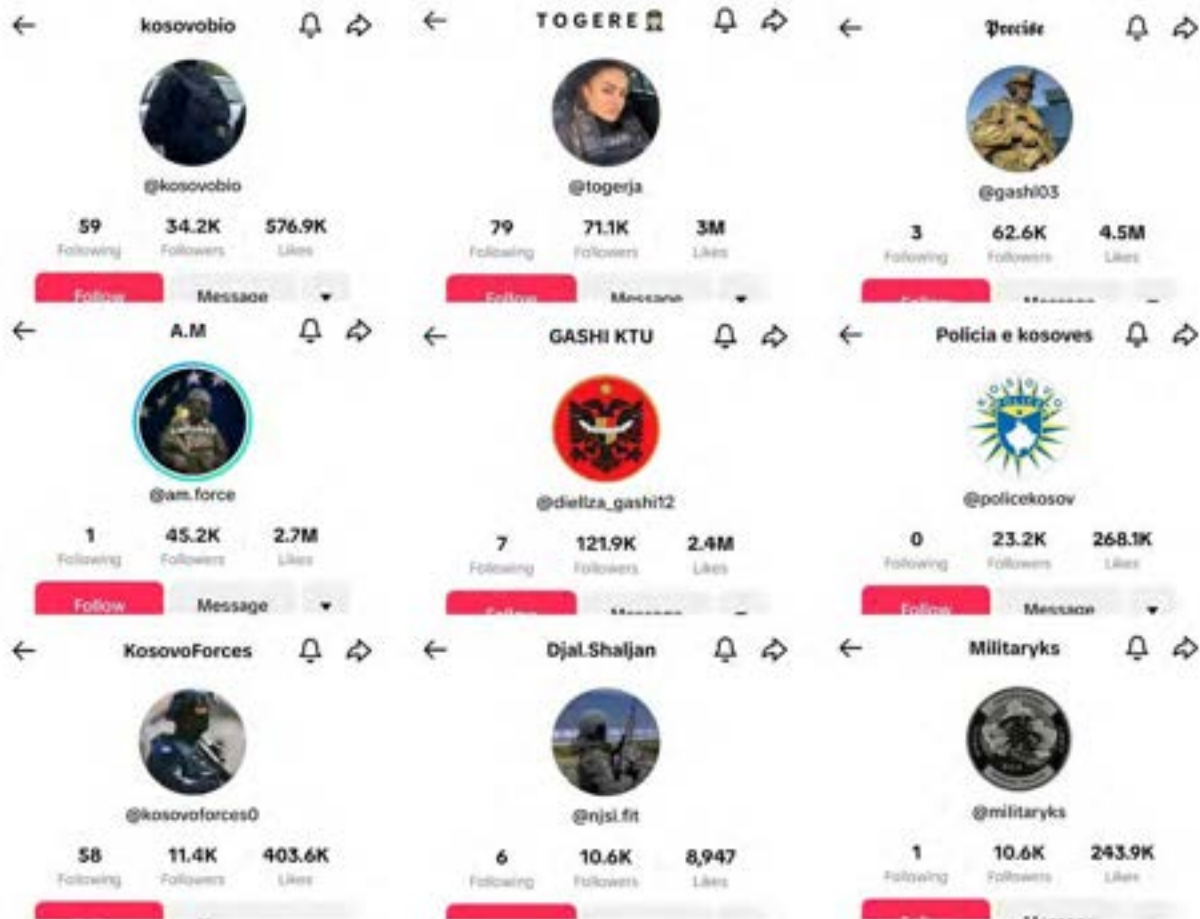
<p><i>"Sa mir flamuri valon nkte treva Bashk jon me mu Shkupi e Presheva Tfala Tirana qon per Prishtinen Kem me bo bashk Malsin e Janinen"</i></p>	<p>Kako se lepo vijori zastava nad ovim zemljama, Zajedno su Skoplje i Preševo. Tirana šalje pozdrave Prištini, Ujedinicemo Malisiju i Janjinu.</p>	<p>"Flamuri valon" se odnosi na albansku zastavu koja ponosno talasa, simbolizujući nacionalni ponos i jedinstvo. "Shkupi" (Skoplje) i "Presheva" (Preševo) su oblasti sa značajnim albanskim stanovništvom— Skoplje u Severnoj Makedoniji i Preševo u južnoj Srbiji. "Tfala Tirana qon per Prishtinen" izražava solidarnost između Tirane (glavni grad Albanije) i Prištine (glavni grad Kosova). "Kem me bo bashk Malësin e Janinen" govori o ujedinenju Malisije (planinske oblasti naseljene Albancima) i Janine (Janjina), grada na severozapadu Grčke sa istorijskim vezama sa albanskom kulturom.</p>
<p><i>"kallëzoju Çetnikëve këtë punë mos e dishin, / se pushka e Lleshit e djeg edhe Nishin"</i></p>	<p><i>Reci Çetnicima da se u ovo ne mešaju, Jer Lešijeva puška može spaliti čak i Niš</i></p>	<p>Termin „Çetnik“ odnosi se na srpske nacionalističke snage, a ovde se koristi kao pogrdan izraz s ciljem podsticanja neprijateljstva i daljeg etničkog podela, sugerišući nasilje prema srpskim teritorijama.</p>
<p><i>"Vi pi presheves pi mesit t'lugines / fol qka po don o shka i biri shkines"</i></p>	<p><i>Dolazim iz srva Doline / Reci šta hoćeš, Škijin sine</i></p>	<p>Početni stihovi uvode veoma neprijateljski ton, obraćajući se nekome kao „Škijinom sinu“. Ovo promoviše podele i etničke narative koristeći pogrdne izraze za Srbe (škinje).</p>
<p><i>"qdo sen teper nuk duroj ma shum per secilin qetnik hazer ka 1 plum"</i></p>	<p><i>Ne mogu više da izdržim, imam metak za svakog Çetnika</i></p>	<p>Ovaj stih izričito poziva na nasilje protiv etničkih Srba (pominjući „çetnike“), otvoreno promovišući ideju ubijanja svakog ko je</p>

		povezan sa tom etničkom grupom, koristeći frazu „jedan metak za svakog četnika“. Ovo direktno doprinosi demonizaciji cele grupe na osnovu njihove etničke pripadnosti.
--	--	--

Kombinujući ih sa vizuelnim materijalom čiji su akteri pripadnici KP, takva muzika jasno širi ideju o etničkoj dominaciji nad regionom, uokvirujući prisustvo policije kao deo tekuće nacionalne borbe Albanaca za teritoriju. Dodatno, ovo bi moglo da sugeriše da taj sadržaj ima ulogu da promoviše primat albanskog identiteta na severu, koji je većinski srpsko područje. S obzirom na istoriju konflikta Srba i Albanaca, takav sadržaj emotivno rezonuje kod potonjih, dok ga Srbi doživljavaju agresivnim ili provokativnim, čime se KP percipira kao invazivna sila koja je tu da Srbe potčini, i u krajnjoj liniji istisne sa teritorije. Trend prikazivanja policije kao instrumenta za ostvarivanje albanskih nacionalističkih težnji doprinosi daljoj eroziji multietničkog karaktera Kosova, imajući u vidu da razvija etno-nacionalistički zanos kod pripadnika većinske zajednice, te istovremeno antagonizujući kosovske Srbe, stvarajući kod istih osećaj straha i nesigurnosti.

Kada govorimo o nalogima koji objavljuju ovakve postove, taj sadržaj se uglavnom postavlja sa naloga koji su posvećeni primarno policiji/bezbednosnim strukturama, kojih ima na desetine, ali takođe i od strane medija, kao i samih policajaca, sa njihovih ličnih profila. Neki od tih naloga beleže više desetina hiljada pratilaca i generišu milione lajkova, a karakteristični su prema jasnim manifestacijama nacionalističkih sentimenata u komentarima svojih objava, kao i govora mržnje prema Srbima.

Neki od naloga koji se bave skoro ekskluzivno deljenjem sadržaja vezanim za KP i KBS:

Pored ovih slika gde je evidentna karakterizacija policije kao “albanske institucije”, mogu se pronaći i objave samih policajaca koji objavljuju svoje slike u uniformi i gde oni, kroz nacionalističku muziku koja te postove prati, jasno sebe karakterišu kao primarno albanske, a ne kosovske policajce.³⁵ Tokom 2023. godine, na *TikToku* su se pojavili i snimci načinjeni i objavljeni od strane samih policajaca, a koji su dodatno doprinosili generisanju krize, poput snimaka od 26. maja kada su

³⁵ <https://bit.ly/3YR9P74>
<https://bit.ly/4ewiTUu>
<https://bit.ly/4hHCunA>
<https://bit.ly/40DsYvF>
<https://bit.ly/3A0GB0i>
<https://bit.ly/3Z5dFJV>
<https://bit.ly/4fnvUkn>
<https://bit.ly/4fGUA7n>
<https://bit.ly/3CljXz>
<https://bit.ly/4017tJH>
<https://bit.ly/48Nq5u0>
<https://bit.ly/3CoY689>
<https://bit.ly/3O4TTZN>
<https://bit.ly/3ULKQRc>
<https://bit.ly/3YIYmWD>
<https://bit.ly/4fySS82>
<https://bit.ly/3YRbMAq>

pripadnici KP sami snimali kako skrnave srpske simbole u zauzetim opštinskim zgradama³⁶ ili poput snimka na kojem je uhapšeni Srbin bio podvrgnut torturi u policijskoj stanici.³⁷ Takođe, bitno je napomenuti i da se opisana politika dominacije manifestuje i kroz brojne primere u kojima policajci raspoređeni u srpskim sredinama ne žele da govore na srpskom jeziku, zvaničnom jeziku na Kosovu, te od građana traže da im se obrate na albanskom, na taj način uspostavljajući odnos moći - zahtevajući da se građani odriču svog ustavnog prava i prilagode institucijama, umesto da bude obrnuto. Takvi primeri su zabeleženi i video snimcima, na kojima se vidi da je policija sposobna da komunicira na srpskom jeziku, ali to odbija, na taj način kršeći ustavno garantovano pravo i istovremeno signalizirajući da je neophodno da se građani srpske nacionalnosti potčine dominantnoj etničkoj zajednici.³⁸³⁹⁴⁰

Uz to, važno je istaći da su i na drugim društvenim mrežama prisutni nalozi posvećeni promociji KP, a u okviru toga i neprimerenog ponašanja njenih pripadnika, poput stranice na "Fejsbuku" koja broji više od 150 000 pratilaca.⁴¹ Međutim, često su i sami mediji na albanskom jeziku skloni deljenju sadržaja sličnog karaktera na svojim nalogima na društvenim mrežama, ne videći ništa sporno u takvoj karakterizaciji policije, promovisući to kao ispravan model ponašanja.

Na kraju, iako nije predmet analize ovog dokumenta, zavređuje pomen da identična pojava prisutna i kod Kosovskih bezbednosnih snaga (KBS), koja se vrlo otvoreno na zvaničnim događajima karakteriše kao primarno albanska vojska. U vezi sa tim, nije retkost videti pripadnike KBS kako na javnim događajima pevaju pesme posvećene Ademu Jašariju (*Adem Jashari*)⁴²⁴³, bivšem komandantu OVK, pa čak i Velikoj Albaniji, odnosno težnjama za ujedinjenjem "albanskih" teritorija na Balkanu.⁴⁴ Poslednji sličan događaj je bila vojna vežba "Čelični vuk", održana 11. novembra 2024. godine, kojoj su inače prisustvovali najviši zvaničnici Kosova, a gde je primećena velika grupa vojnika kako peva Ademu Jašariju, kao i Albaniji, uz zastave Albanije i OVK, a materijal je objavljen na "Fejsbuk" stranici mejnstrim medija na albanskom *IndeksOnline* koju prati više od 500 000 korisnika.⁴⁵

³⁶ <https://bit.ly/3Z0n722>

³⁷ <https://bit.ly/3O2p2wL>

³⁸ <https://bit.ly/3YXz0e5>

³⁹ <https://bit.ly/4fKkvv4>

⁴⁰ <https://bit.ly/3Czc07t>

⁴¹ <https://www.facebook.com/njesiaaspeciale/>

⁴² <https://bit.ly/4fz5lJ2>

⁴³ <https://bit.ly/3YIL9gS>

⁴⁴ <https://bit.ly/3AKC5jq>

⁴⁵ <https://www.facebook.com/share/v/CmgvYcvHCki86mn/>

<https://www.facebook.com/share/v/j9Bx73jCuWx5gEZp/>

<https://www.facebook.com/share/v/3PaMOYKgMYcGSxPs/>

Zaključak

Prikazivanje provokativnih simbola od strane pripadnika KP na Severu služi kao jasna poruka o etničkoj i teritorijalnoj dominaciji, čime se samo dodatno učvršćuju postojeće podele i pojačavaju tenzije. U podeljenim društvima, simboli sa političkom i etničkom pozadinom doživljavaju kao pretnja identitetu i bezbednosti manjinske grupe, potkopavajući napore za pomirenje i izgradnju mira.

Međutim, ne smemo zanemariti ni ulogu vladajućih struktura u ovom procesu. Izjave i ponašanje najviših kosovskih zvaničnika trasiraju model društvenog i institucionalnog ponašanja. U tom smislu, kada se premijer Kosova slika sa mapom Velike Albanije⁴⁶, kaže za Kosovsku Policiju da je ona naslednik OVK⁴⁷, ili kaže da je Kosovo Albanija⁴⁸, takve poruke dalje afirmišu karakterizaciju institucija na svim nivoima, pa samim tim i kod službenika Kosovske Policije. Istovremeno ovakva praksa odvrća pripadnike nevećinskih, odnosno nealbanskih zajednica od pridruživanja bezbednosnim formacijama na Kosovu.

Važno je pomenuti da praksa objavljivanja takvog sadržaja na društvenim mrežama i takva karakterizacija Kosovske Policije dobija na ekspaniziji kad god se dešavala određena krizna situacija na Severu, a koja je uključivala specijalne snage Kosovske Policije. Kako specijalne snage nisu toliko često bile prisutne na Severu pre toga, veća prisutnost takve vrste sadržaja i karakterizacije Kosovske policije kreće od septembra 2021. godine i početka krize oko tablica, i proteže se preko cele 2022.⁴⁹ i 2023.⁵⁰ godine, a posebno nakon oružanog napada u Banjskoj u septembru 2023.

Takođe, kroz naš rad na terenu i komunikaciju sa građanima, primećeno je da veliki broj incidenata u odnosu sa policijom nikad ne završi u javnosti usled straha od odmazde od strane institucija - a glavni uzrok za takvo nepoverenje jeste upravo i neadekvatno adresiranje ovog problema, kako od strane kosovskih institucija, tako i od strane međunarodnih aktera usmerenih na pitanja pomirenja, vladavine prava i izgradnje multietničkog društva na Kosovu.

Stoga, ukoliko težimo bilo kakvom dugoročnom, održivom rešenju, u svetlu normalizacije odnosa, a koje pritom ima za cilj očuvanje multietničkog karaktera Kosova, bezbednosno pitanje srpske

⁴⁶ Greek City Times, "Kosovo's Separatist Leaders and Their Map," *Greek City Times*, 15. decembar 2022

<https://greekcitytimes.com/2022/12/15/kosovos-separatist-leaders-map/>.

⁴⁷ N1, "Kosovo's Kurti: Kosovo Police a Continuation of KLA," *N1*, 6. april 2023, <https://n1info.rs/english/news/kosovo-s-kurti-kosovo-police-continuation-of-klan/>.

⁴⁸ Alternativna, „Izjava nedelje,” *Alternativna*, 18. novembar 2024.:

<https://www.facebook.com/watch/?v=8557283861067048>

⁴⁹ Izveštaj o neprimerenom ponašanju Kosovske Policije iz decembra 2022: <https://bit.ly/3YTHhcN>

⁵⁰ Izveštaj o neprimerenom ponašanju Kosovske Policije iz juna 2023: <https://bit.ly/3UTnzwA>

zajednice mora biti u središtu istog, ili integrisano u rešenja o okviru samoupravljanja srpske zajednice. To rešenje bi trebalo da se oslanja na Ustav Kosova i "Briselski sporazum", te u skladu sa tim omogućiti poštovanje principa "etničkog ključa" u smislu kompozicije policije, i to ne samo u kontekstu regionalnih i lokalnih struktura, već i u kontekstu specijalnih jedinica KP - kako bi se onemogućila zloupotreba policije u svrhu skupljanja političkih poena albanskih stranaka na vlasti. Takođe, trebalo bi uspostaviti mehanizme za jačanje poverenja u instituciju Policijskog inspektorata, ugledajući se na rešenje o pravosuđu i panelu Apelacionog suda, te zahtevati da se prijave o prekoračenju ovlašćenja pripadnika policije dodeljuju službenicima u skladu sa principom "etničkog ključa" - prema kojem bi se albanski inspektor i tužilac bavili slučajevima Albanaca, a srpski inspektor i tužilac slučajevima u kojima su oštećeni Srbi.

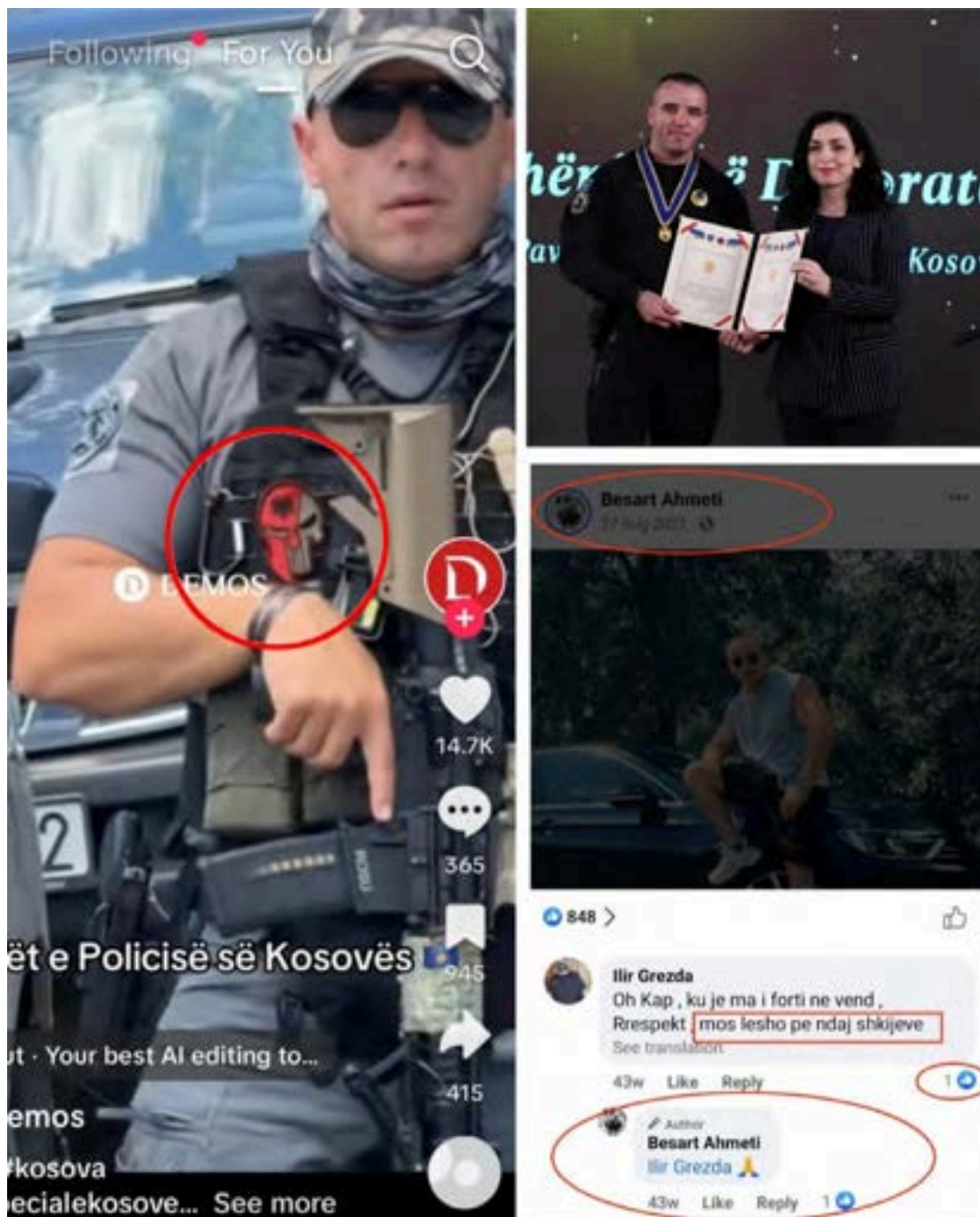
Reference

1. Brewer, John D. "Policing in Divided Societies: Theorising a Type of Policing," Policing and Society: An International Journal of Research and Policy 1, br. 3 (1991): 179-191, <https://doi.org/10.1080/10439463.1991.9964614>.
2. Briselski sporazum (2013): Evropska unija. Prvi sporazum o principima normalizacije odnosa Brisel, 19. april 2013. [https://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/First Agreement of Principles of Normalisation of Relations April 19 2013.pdf](https://www.kuvendikosoves.org/common/docs/ligjet/First%20Agreement%20of%20Principles%20of%20Normalisation%20of%20Relations%20April%2019%202013.pdf).
3. Ustav Republike Kosovo. Usvojen 7. aprila 2008. <https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=3702>
4. Galtung, Johan. "Cultural Violence," Journal of Peace Research 27, br. 3 (avgust 1990): 291-305.
5. Galtung, Johan. "Violence, Peace, and Peace Research," Journal of Peace Research 6, br. 3 (1969): 167-191.
6. Krivični zakonik br. 04/L-082, Službeni glasnik Republike Kosovo, 2013.
7. Kosovska policija, Administrativno uputstvo br. 04/2019.

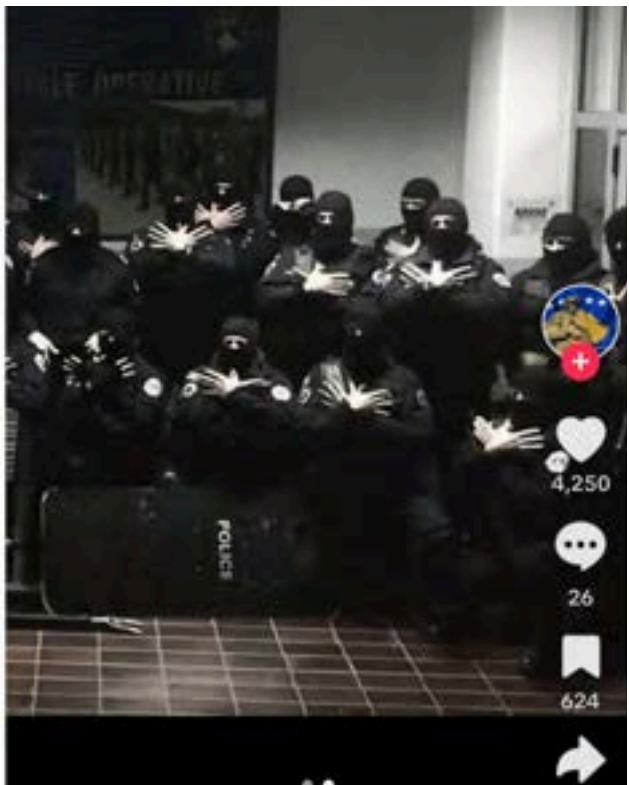
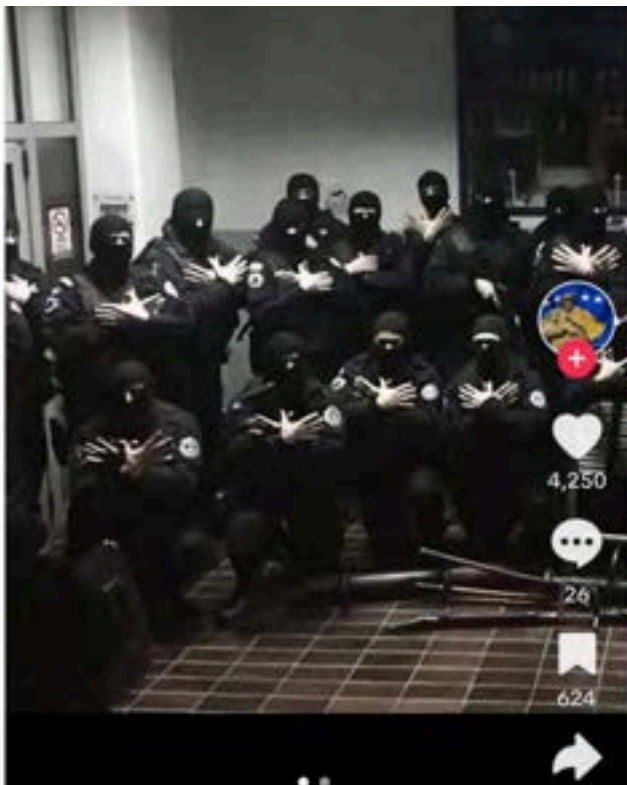
Dodatak

Dodatak

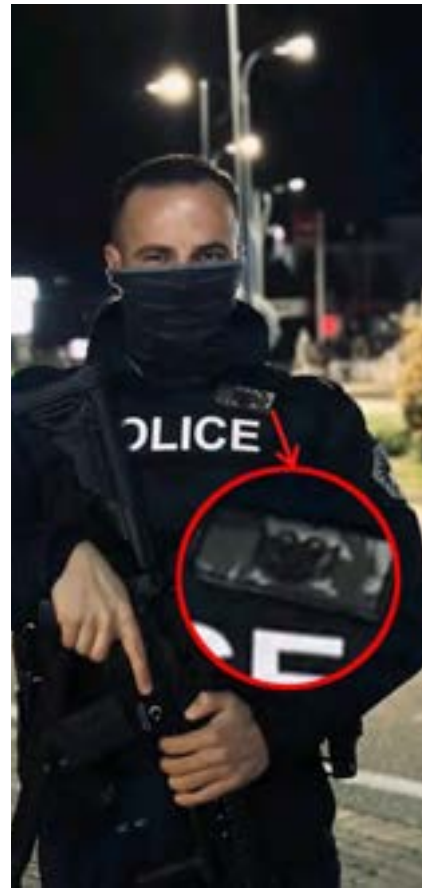
Nasumično nađene fotografije/snimci ekrana koji uključuju pripadnike Kosovske policije kako se fotografišu sa albanskim simbolima poput ručnog prikaza dvoglavog orla, zastavama, amblemima na uniformi. Dodatak uključuje i ostali neprikladan sadržaj koje su pripadnici policije objavljivali na društvenim mrežama, a koje zakonodavstvo o policiji definiše kao “tešku neposlušnost”, “teško diskreditirajuće ponašanje” i “teška povreda ovlašćenja”. Većina ovog sadržaja je nastala nakon septembra 2021.godine. Neke od slika i sekcija ispod će sadržati dodatne opise.

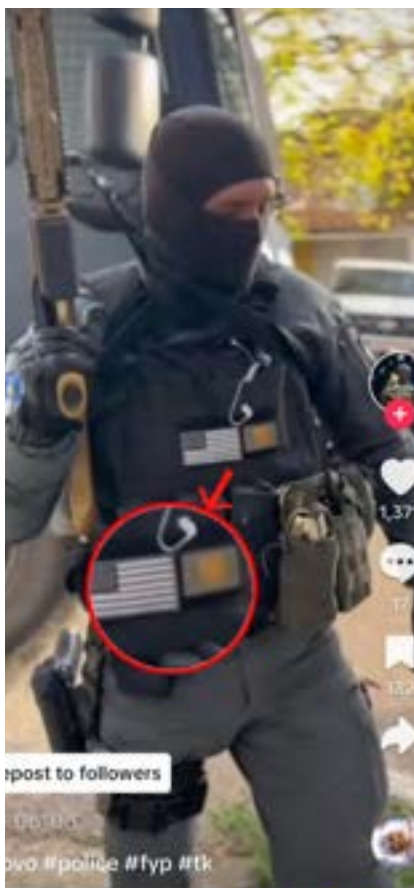
Komandant Specijalnih operativnih jedinica Kosovske policije, Besart Ahmeti, kojem je inače u februaru 2023 dodeljeno odlikovanje za bezbednost od strane predsednice Kosova, nosi amblem “Punisher” u bojama albanske zastave. Takođe, na društvenim mrežama je objavljena slika komentara u kome se Ahmetiju poručuje da “ne pušta Škije (uvredljiv naziv za Srbe)”, što je naišlo na zahvalnost i odobrenje Ahmetija.

Pripadnici specijalnih jedinica Kosovske policije ručno prikazuju simbol albanskog orla

Pripadnici Kosovske policije sa amblemima Albanije

Pripadnici Kosovske policije sa amblemima Albanije

Posebnu sekciju čine fotografije policajaca sa amblemima u boji albanske zastave, inspirisani anti-herojem Marvel Comics-a Frankom Castleom, zvani Punisher. Punisher je lik koji traži vansudsku pravdu nakon ubistva svoje porodice, često primenjujući nasilje i delujući mimo zakona. Kao takav, nošenje Punisher simbola od strane policijskih organa je nešto što već duže vremena izaziva kontroverze na globalnom nivou. Čak se i sam Marvel Comics ogradio od korišćenja ovog logoa od strane izvršilaca zakona. (više o tome na sledećem linku: <https://gizmodo.com/as-the-punisher-skull-re-emerges-on-cops-in-u-s-protos-1843911179>)

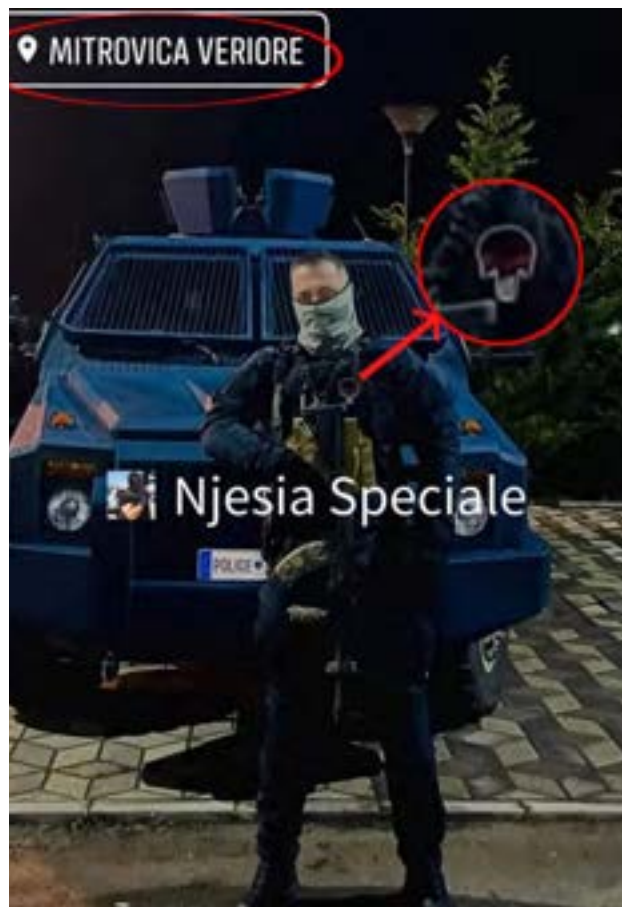

Pripadnici Kosovske policije sa amblemima Punishera na severu Kosova. Gornje fotografije su iz centra Severne Mitrovice.

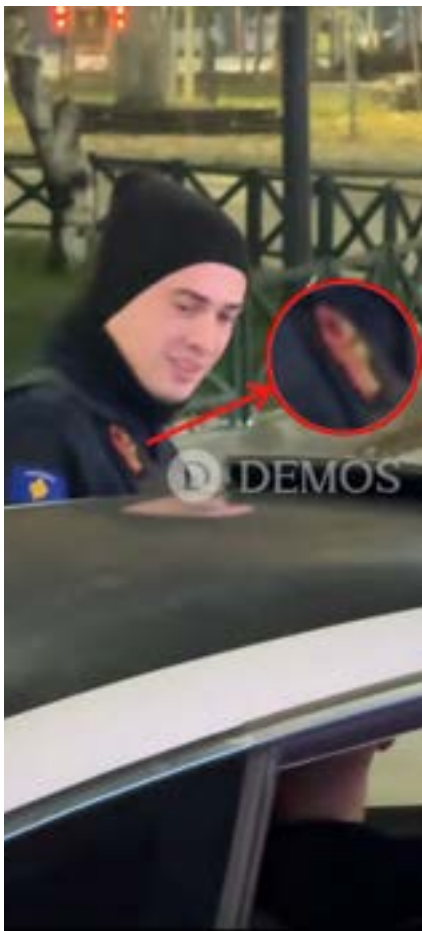

Pripadnici Kosovske policije sa amblemima Punishera na severu Kosova.

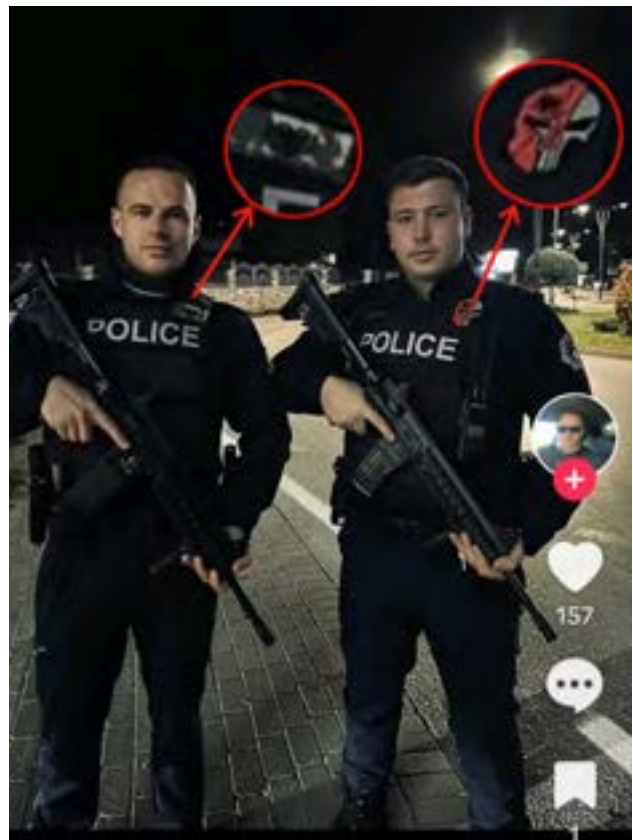
Pripadnici Kosovske policije sa amblemima Punishera na severu Kosova.

Pripadnik Kosovske policije sa amblemom Punisher-a i zastavom Albanije. Snimak ekrana video prenosa Medija Centar Čaglavica od 28.novembra 2024.

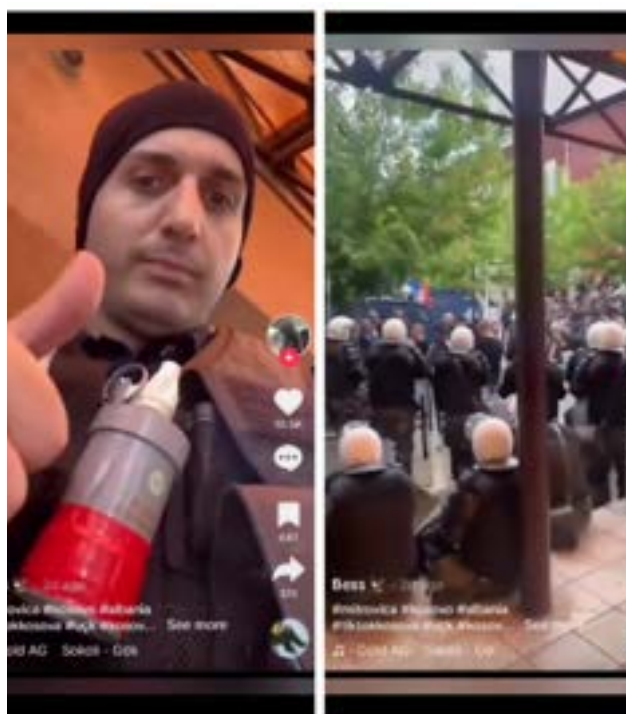
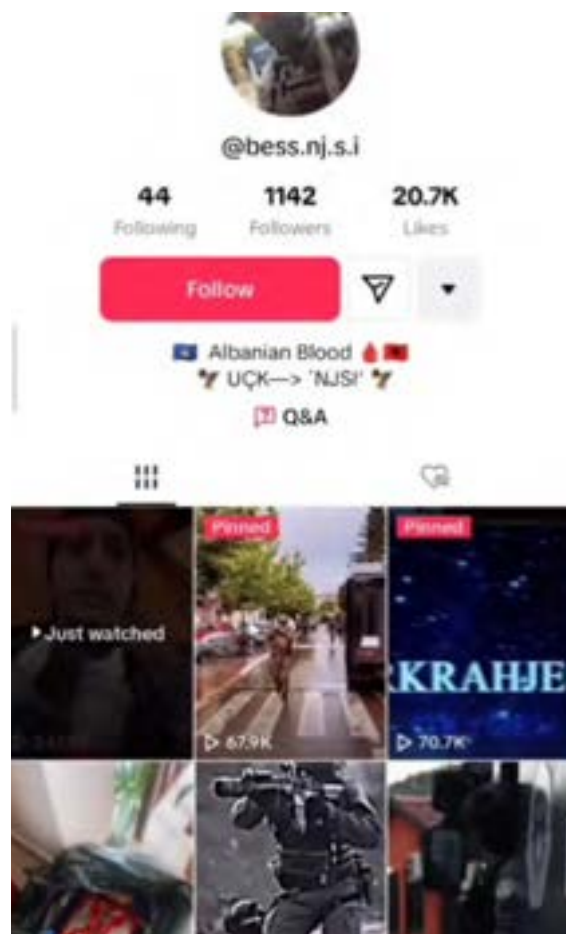

Ispod je nekoliko fotografija/snimaka ekrana koji su vezani za događaje nakon 26.maja 2023. godine i preuzimanje opštinskih zgrada na severu Kosova.

Na slikama na ovoj strani je izvesni policajac sa nadimkom na TikToku "Bess.nj.s.i", koji je 26.maja postavio video iz opštinske zgrade u Zvečanu kako pljuje i gazi na srpski grb dok je u kesi za smeće, dok je tri dana nakon toga, 29.maja postavio video kako stoji u kordonu na ulazu opštinske zgrade Zvečan, iza kordona pripadnika KFOR-a, pre nasilja koje će se odigrati kasnije tog dana. Kasnije je ovaj nalog obrisan sa društvenih mreža.

Video snimci sada dostupni na sledećem linku:
https://x.com/Aco_Sfens/status/1674855088588742657?t=Td0MIO38AYRvwK3D5g9eFw&s=19

Još jedan snimak skravljenja srpskih simbola koji je objavljen na TikToku krajem maja 2023. godine, a koji je kasnije obrisao sa mreže

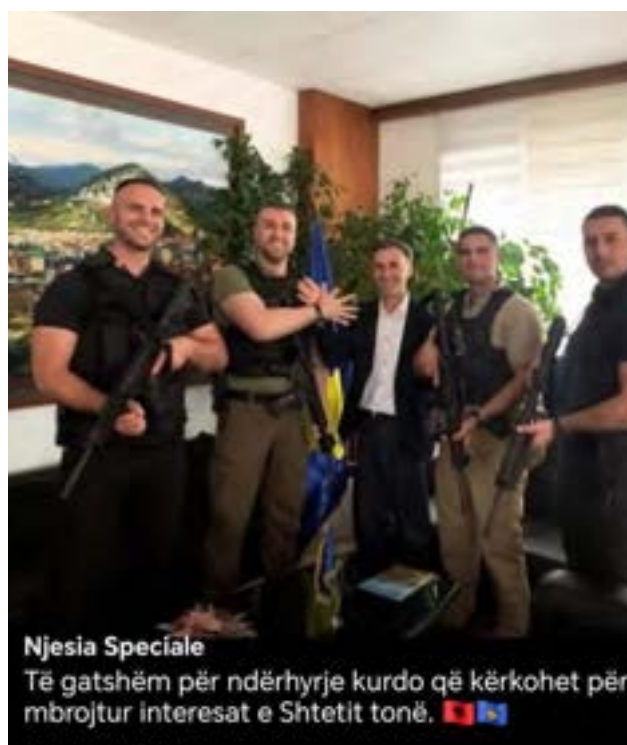
Fotografija ispred opštine Zubin Potok

Snimak ekrana video snimka sa Bistričkog punkta u opštini Zvečan, objavljenog krajem maja od strane albanskog medija ReportTV

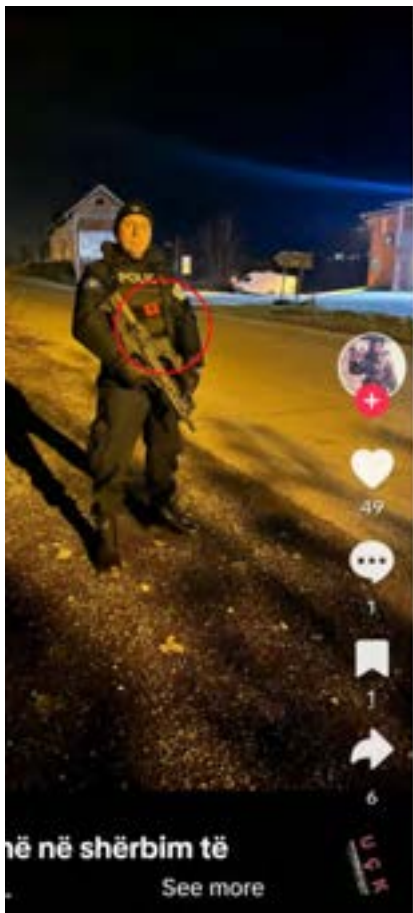
Snimak ekrana Ivana Orlovića iz policijske stanice sa džakom na glavi, koji je uhapšen u vezi sa nasiljem od 29.maja ispred opštine Zvečan

Fotografija policajaca iz opštine Leposavić sa novopostavljenim gradonačelnikom Ljulzimom Hetemijem

Pored amblema, pripadnici policije često fotografišu sa zastavom Albanije, simbolima OVK, i drugim identitetskim simbolima, čime jasno pokazuju svoju etničku pripadnost, što je u suprotnosti sa unutrašnjim pravilima Kosovske policije. Takođe, na dosta pronađenih slika koje ćete videti u albumu, autori zamagljuju lica policajaca, radi skrivanja njihovog identiteta

Fotografije sa severa Kosova, uključujući i iz centra Severne Mitrovice

Fotografija policajca iz Severne Mitrovice, kao i pored mapa Velike Albanije

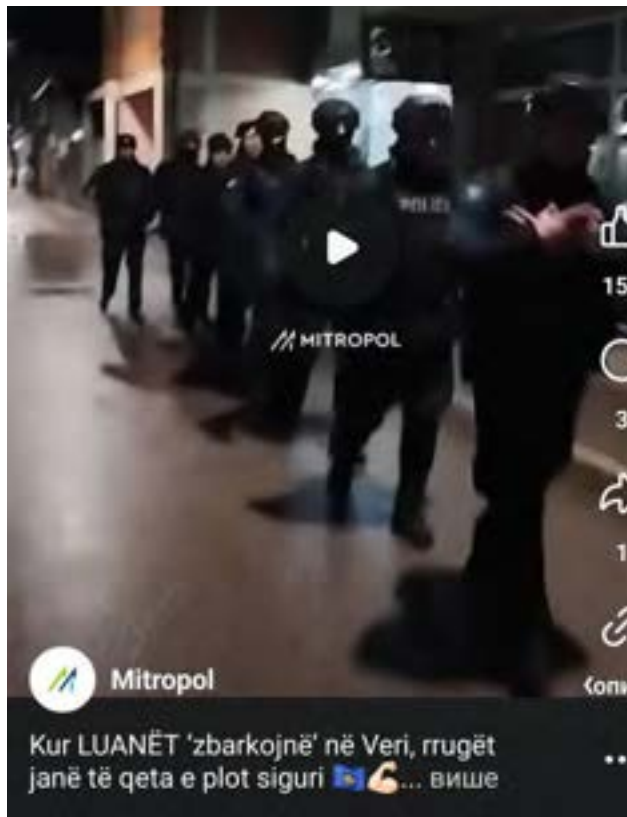
Fotografije policajaca sa severa Kosova u septembru 2021.

Fotografije policajaca sa severa Kosova u decembru 2022.

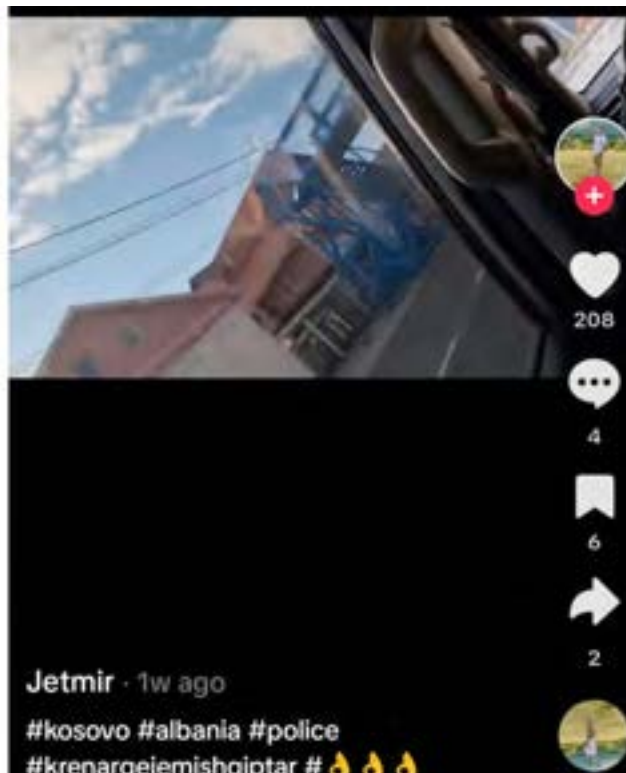
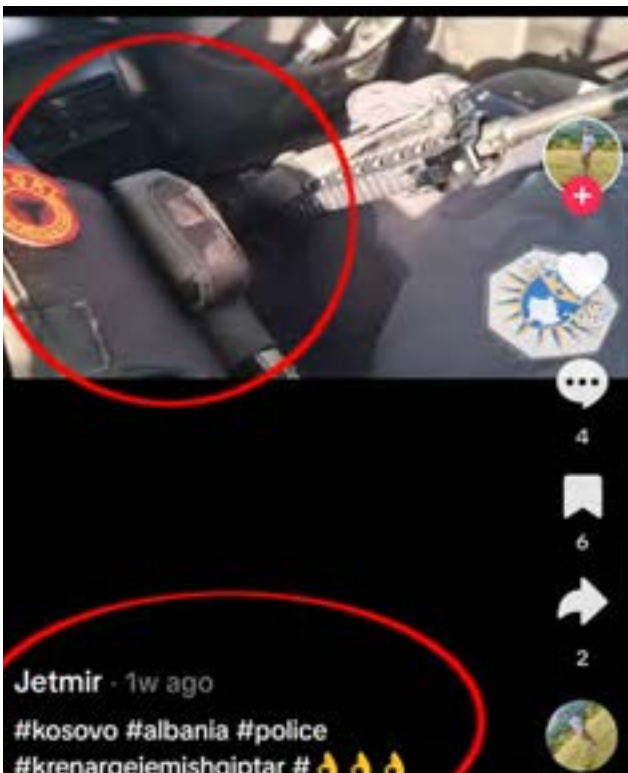

Fotografije policajaca sa severa Kosova

Trening centar Kosovske policije

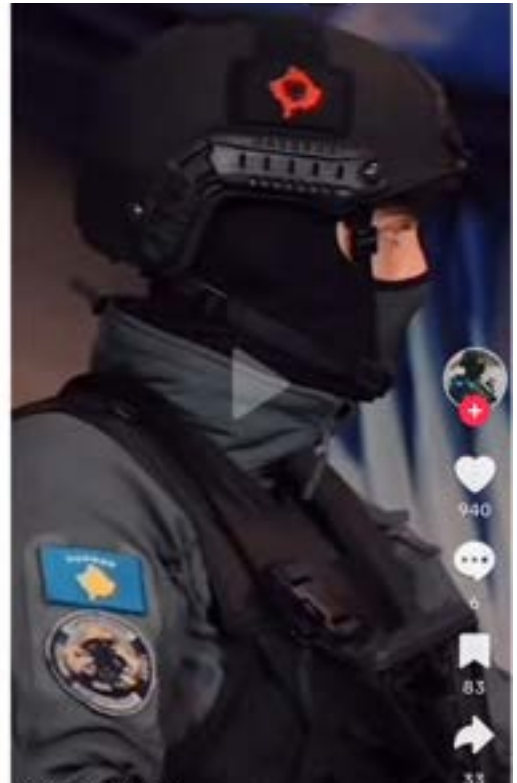

Fotografije policajaca na severa Kosova, uključujući i Severnu Mitrovicu. Na donjem snimku policajac snima unutrašnjost vozila i simbol OVK, nakon čega spoljašnost gde se vidi da prolazi kroz selo Sočanica u opštini Leposavić, koristeći hešteg #albania

Fotografija policajaca sa severa Kosova u decembru 2022.

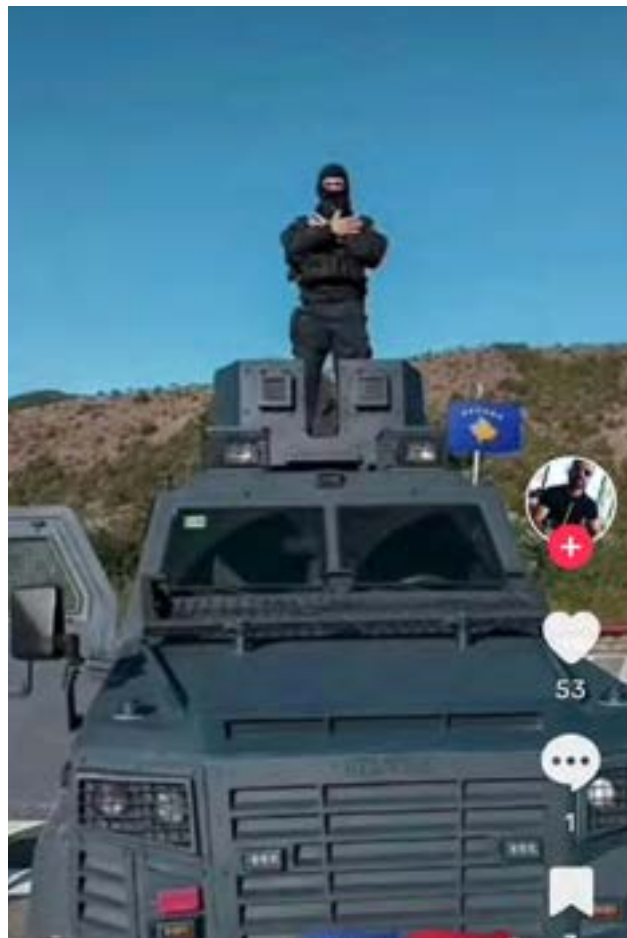

Pripadnici specijalnih jedinica Kosovske policije

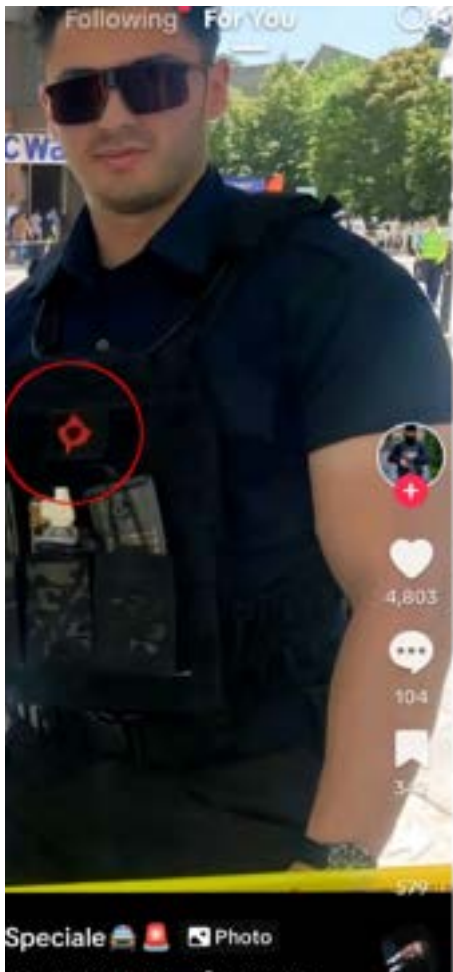
Fotografija policajca iz septembra 2024, u opštini Zubin Potok, selu Brnjak

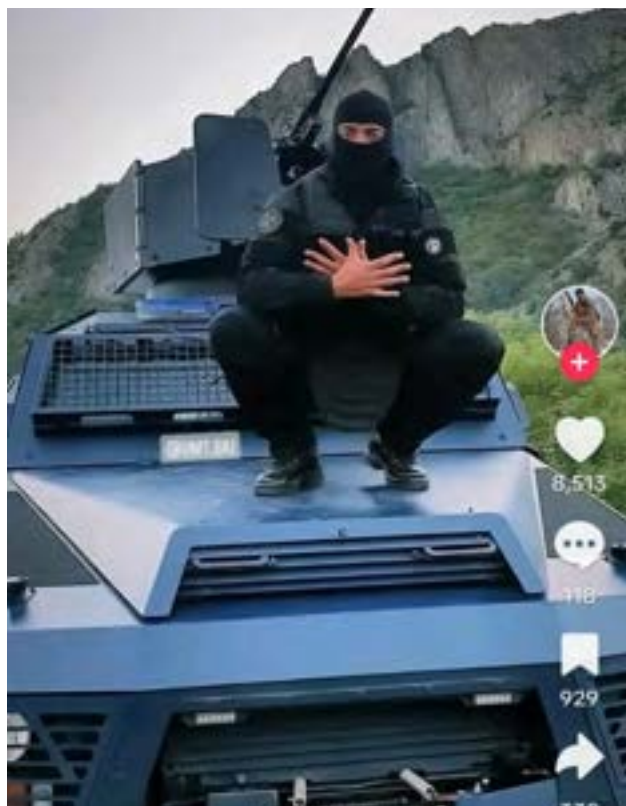

Patrola na kvadu u Zvečanu, snimak ekrana video snimka

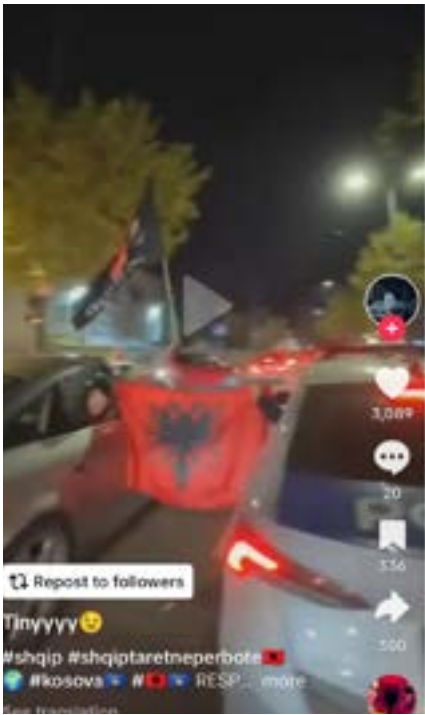

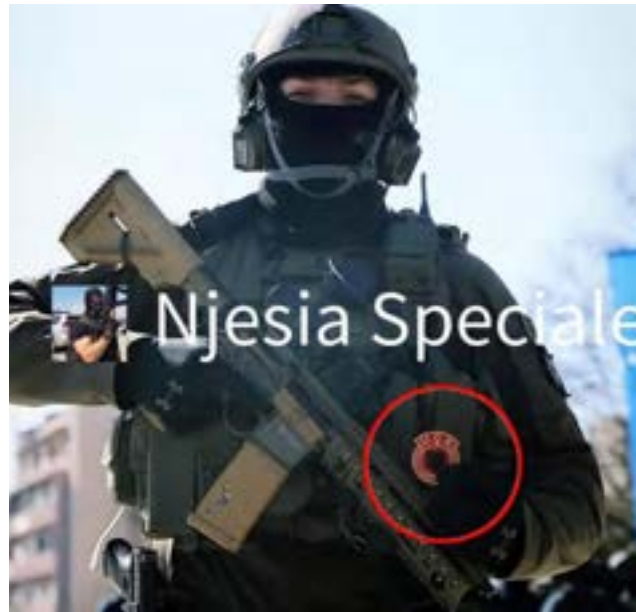
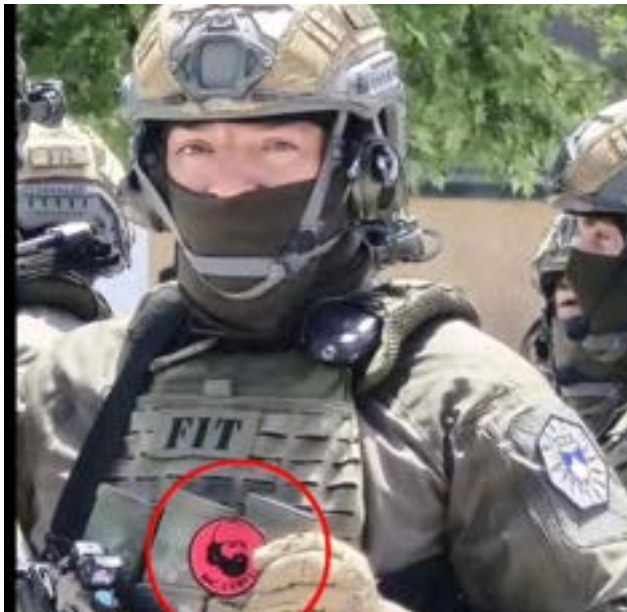
Fotografije sa severa Kosova

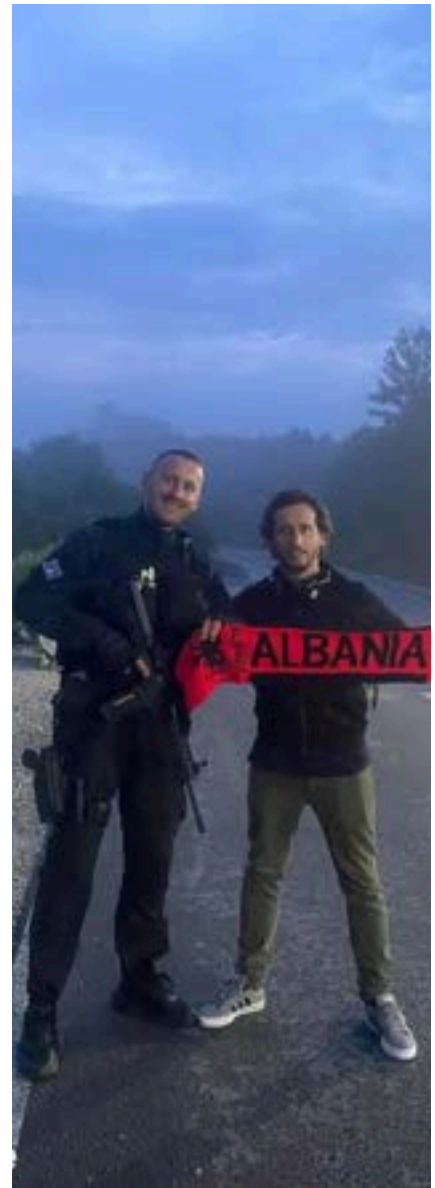

Pripadnici policije sa zastavama i motivima Velike Albanije

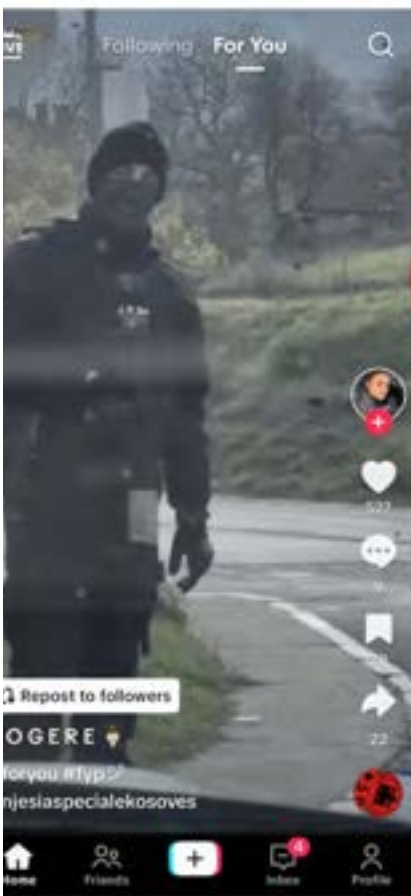
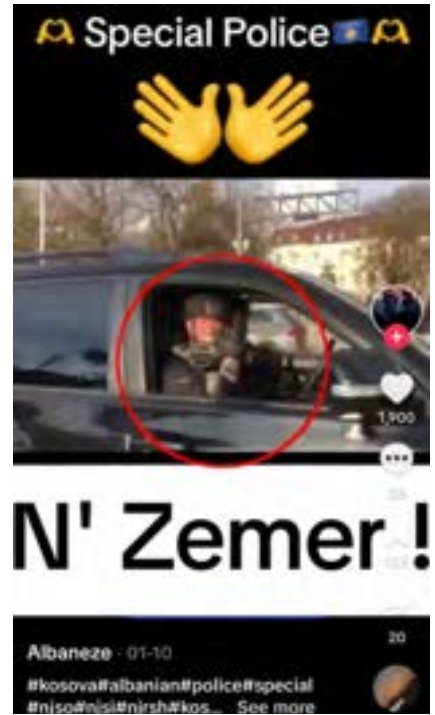

Poseta kontroverzno albanskog navijača Ismaila Morine policajcima na severu Kosova

Suspendohet polici që shau pasi ia larguan flamujt dhe fotografinë e Adem Jasharit
Policia ka suspenduar një zyrtar policor n...

bardha Azemi - 2023-12-22

bardha Azemi - 2023-12-22

Fisi.dfc Photo - 06-13
#njnsh #kosovopolic

2,570
17

Obeležen pripadnik policije K.P. protiv koga se vodi sudski proces za ranjavanje građanina srpske nacionalnosti M.J. na Bistričkom punktu u aprilu 2023. godine

Inače se pitanje ovog sadržaja dosta često pominjalo od strane društvenih aktera iz redova kosovskih Srba, i delile se date fotografije javno. I dok su reakcije institucija izostale, ima slučaja da je policajac čije su se slike delile reagovao. Tako na primer u ovom slučaju, političar iz redova kosovskih Srba, Aleksandar Arsenijević je podelio fotografiju policajaca kako gestikuliraju dvoglavog orla u TV emisiji, na šta je sam policajac Selman Zogaj reagovao i izrazio ponos datom fotografijom.

Mitropol

2 d · 🌐

Police officers from Prizren taking care of order and safety in the city of Mitrovica 🇧🇪 🇷🇸

⚙️ · Rate this translation

👍 118

1 Comment · 2 shares

< Selman Zogaj

Follow

1/3

• • •

My eyes wide when I rest, my freedom with dreams, damn my blood when they kill without a fight

#kosovopoliсe

Baresha - Jurgen Pecnikaj ...

Pripadnik MUP-a u centru Severne Mitrovice

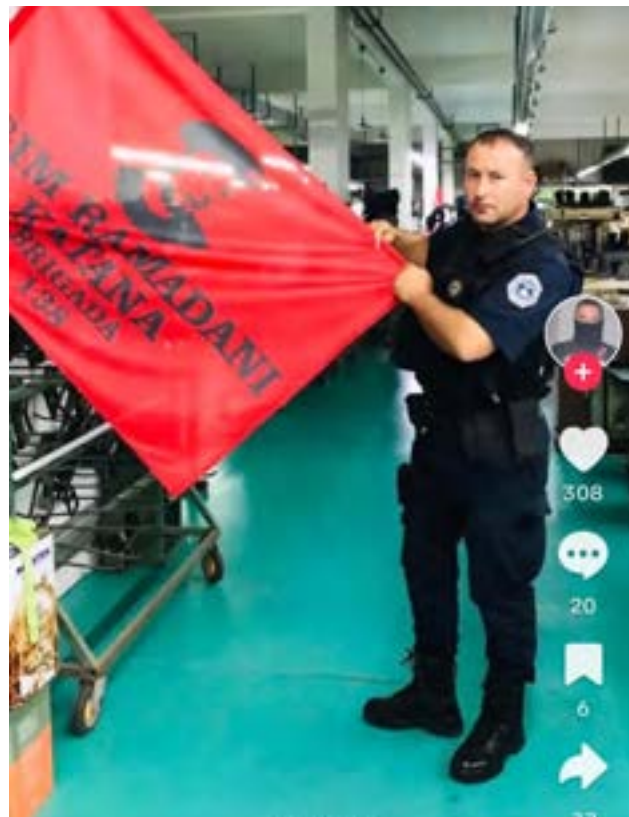
TikTok nalog pripadnika policije

Postovi pripadnika policije sa svojih ličnih profila, od kojih jedan ostavlja hešteg #KosovoisAlbania

Pripadnici Specijalne jedinice nose albansku tradicionalnu kapu "plis", čime se jasno etnički identifikuju dok su u uniformi i prostorijama institucije

Pripadnici policije sa simbolima Agima Ramadanija Katane, komandanta OVK

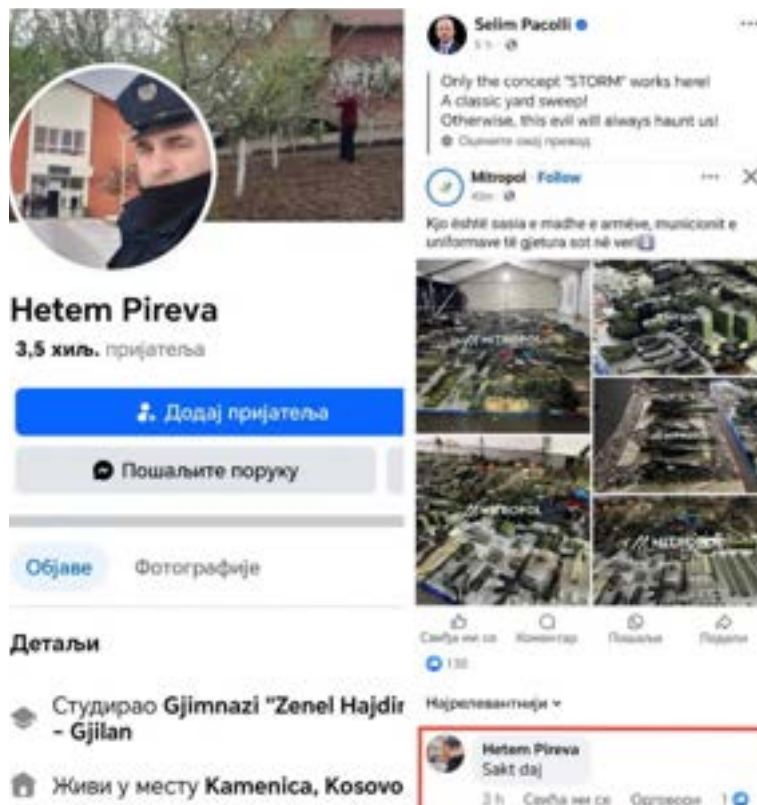
Pripadnici policije na prelazu Merdare nose albansku tradicionalnu kapu "plis", čime se jasno etnički identifikuju, suprotno unutrašnjim procedurama Kosovske policije

Regruti Kosovske policije ručno prikazivaju dvoglavog orla

Pored fotografija, ponekad se čak i beleže javni komentari koji predstavljaju otvoreni govor mržnje protiv pripadnika srpske zajednice.

Jedan od takvih komentara predstavlja i komentar policijskog službenika Hetema Pireve, koji je odobravao javni poziv na etničko čišćenje kosovskih Srba

Drugi primer je zabeleženi komentar policajca Tarika Kurgaša koji je komentarisao protest kosovskih Srba pištaljkama protiv zvaničnika kosovske vlade komentarom: “u dupe im treba nabit ovu pištaljku.”

Nova društvena inicijativa - New Social Initiative (NSI)
Centar za afirmativne društvene akcije - Center for
Affirmative Social Action (CASA)

Institut za teritorijalni ekonomski razvoj - Institute for
Territorial Economic Development (InTER)

NGO AKTIV

Centar za zastupanje demokratske kulture - Advocacy Center
for Democratic Culture (ACDC)